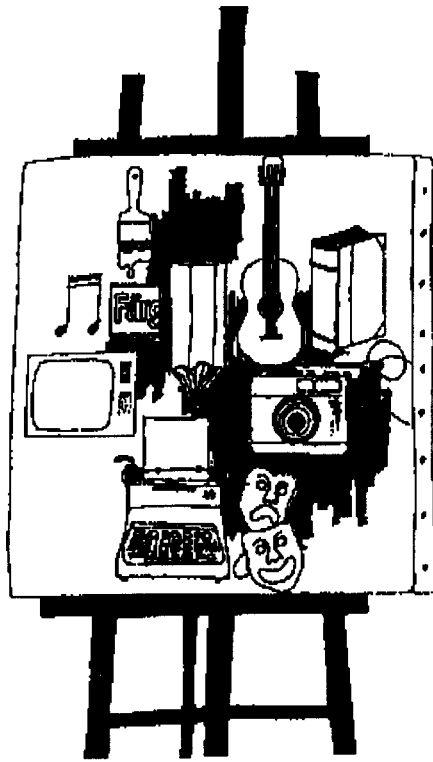

Statistiska meddelanden

Beställningsnummer
Ku 19 SM 9701

Kulturmiljöstatistik 1995

Statistik om kulturmiljövård har tidigare publicerats i

Ku 01	Kulturstatistik 1985-1992 Ekonomi, verksamhet, kultur och medievanor
Ku 19 SM 9401	Kulturmiljövård 1993

Statistiska meddelanden

Beställningsnummer
Ku 19 SM 9701

Kulturmiljöstatistik 1995

Innehåll

Sida		
3	Sammanfattning	16
4	Kulturmiljöarbetets övergripande mål	
4	Kulturarv och kulturmiljö	
4	Lagstiftning	
5	Verksamhetsgrenar och ansvarsfördelning	
6	Syftet med kulturmiljöstatistik	19
6	Omfattning, genomförande och kvalitet	19
7	Definitioner och förkortningar	
7	Kulturmiljöns innehåll	25
	- Fornminnen	
	- Kyrkliga kulturminnen	28
	- Byggnadsminnen	28
	- Nationalparker, naturreservat, naturvårdsområden m.m.	
	- Nationalstadsparker	
	- Riksintresseområden	28
	- Världsarv	
14	Offentliga utgifter	28
	- Statens utgifter	
	- Länsstyrelsernas verksamhetskostnader	29
	- Läns museernas finansiering	
	- Kommunala utgifter	
	Personal och kompetens	
	- Riksantikvarieämbetet	
	- Länsstyrelser	
	- Läns museer	
	- Kommunerna	
	Myndighetsarbete	
	Handläggning	
	- Riksantikvarieämbetet	
	- Länsstyrelser	
	- Kommunerna	
	Planeringsunderlag	
	Kunskapsuppbyggnad	
	Övergripande utvecklingsarbete	
	- Riksantikvarieämbetet	
	- Läns museer	
	Arkeologisk undersökningsverksamhet	
	- Läns museer	
	- Riksantikvarieämbetet	
	Inventeringsarbete	

SVERIGES OFFICIELLA STATISTIK

STATENS KULTURRÅD

Statistikansvarig myndighet

Statens Kulturråd
Box 7843
103 98 STOCKHOLM
Fax 08-611 13 49
Förfrågningar: Sten Månsson, tfn 08-679 31 56

Statistiska centralbyrån
Statistics Sweden

Producent

SCB, Programmet Kultur, Medier och Idrott
701 89 ÖREBRO
fax 019-17 70 80

Förfrågningar: Berit Ekberg, tfn 019-17 65 45

- 30 **Vård**
- 30 **Vårdarbete**
- Läns museer
  - Kommunerna
  - Riksantikvarieämbetet
- 30 **Bidrag för vårdarbete**
- Statliga bidrag
  - Kommunala bidrag
- 32 **Information och publik verksamhet**
- Studieförbundens cirkelverksamhet
  - Besök på kulturminnesplatser
  - Museer
  - Riksantikvarieämbetet

Bilagor

- 36 Tabellförteckning
- 37 Kvalitetsdeklaration - Länsstyrelsernas kulturmiljöverksamhet 1996, bilaga 1
- 39 Kvalitetsdeklaration - Läns museernas/de regionala museernas verksamhet 1994, bilaga 2
- 41 Kvalitetsdeklaration - Kommunernas kulturmiljö 1995, bilaga 3
- 43 Frågor ställda till länsstyrelserna 1996, bilaga 4
- 48 Frågor ställda till läns museerna, och vissa stadsmuseer 1994, bilaga 5
- 52 Kulturmiljöstatistik 1995, blankett till kommunerna, bilaga 6

Sammanfattning

Denna rapport innehåller statistik om kulturmiljön vad gäller omfattning och inriktning på verksamheten vid Riksantikvarieämbetet, länsstyrelser, läns museer och kommuner. Sammanställningen är gjord av Statistiska centralbyrån (SCB) på uppdrag av Statens kulturråd. Detta har skett i samarbete med Riksantikvarieämbetet (RAÄ) och Svenska kommunförbundet.

Statistiken avser då så är möjligt år 1995. Saknas statistik för det året, men finns för närmast föregående eller efterföljande år, har den tagits med i redovisningen.

Kulturmiljöarbetets övergripande mål är att bevara och förmedla kulturarvet, stärka den lokala kulturella identiteten, syfta till kontinuitet i utvecklingen av den yttre miljön, möta hoten mot kulturmiljön, bidra till att öka medvetenheten om estetiska värden och historiska sammanhang.

RAÄ är central myndighet på kulturmiljöområdet och har till uppgift att leda och utveckla landets kulturmiljöarbete. Länsstyrelserna och läns museerna är kulturmiljövårdens regionala organisation. Länsstyrelserna är myndighetsaktören, medan läns museerna har ansvaret för kunskapsuppbyggnad, bedriver vård, information och publik verksamhet. Kommunerna arbetar lokalt inom hela kulturmiljöns ansvarsområde. De verkar dels genom lagstadgat ansvar, dels frivilligt/kulturpolitiskt.

I Sverige finns 1997 ca 640 000 fornlämningar som är skyddade enligt kulturminneslagen. Lagen reglerar också skyddet av svenska kyrkans kyrkobyggnader, inventarier, kyrkotomter och begravningsplatser. Drygt 4 000 kyrkor omfattas av lagen. Antalet statliga byggnadsminnen uppgår till 315 medan 1 515 är byggnadsminne enligt Kulturminneslagen.

RAÄ har med stöd av lagen om hushållning med naturresurser m. m. Pekat ut 1 559 områden som riksintressen för kulturmiljövården. Den s.k. världsarvslistan omfattade år 1996 506 världsarvsobjekt. Åtta av dessa ligger i Sverige.

Statens anslag till RAÄ uppgick 1995/96 (18 månader) till 202 523 tkr. Länsstyrelsernas verksamhetskostnader för kulturmiljöarbete var 164 190 tkr, medan statens bidrag till läns museer/regionala museer uppgick till 179 759 tkr. Kommunernas kostnad för kulturmiljöarbete är svår att ta fram eftersom de ofta finns med bland andra kostnader som t.ex. kostnader för fysisk planering och kulturverksamhet.

Inom kulturmiljösektorn arbetar sammanlagt ca 2 000 personer. Vid RAÄ utfördes under 1996 ca 200 årsverken och vid RAÄ:s arkeologiska undersökningsverksamhet ca 250 helårsverken. Därtill

kommer ca 100 årsverken vid Statens historiska museer samt ca 70 personer som är verksgemensam. Under 1996 utfördes vid länsstyrelserna ca 140 årsverken för kulturmiljövård. Vid läns museerna utfördes totalt nästan 1 300 årsverken. 110 kommuner har i en enkät uppgivit att de utför ca 76 årsverken under år 1995.

Myndighetsarbete innebär att olika lagar tillämpas. RAÄ, länsstyrelserna och kommunerna utför sådant arbete. Länsstyrelsernas arbete berör såväl sektoriella som tvärspektoriella frågor. Antalet sektoriella ärenden uppgick år 1996 till ca 8 700 och deras handläggningstid var knappt 22 300 dagar. De tvärspektoriella frågornas antal var drygt 13 300 och deras handläggningstid nästan 8 400 dagar.

Kommunerna har i enkät avseende år 1995 angivit hur många byggnader som säkerstälts eller fått visst skydd.

I myndighetsarbetet används olika planeringsunderlag. Exempel på sådana är de 15 regionala kulturmiljöprogram som fanns utarbetade år 1995. Länsvisa program för bevarande av odlingslandskapets natur- och kulturvärden har sedan 1991 utarbetats som underlag för natur- och kulturvårdens intressen inom jordbruket. Programmen upptar ca 1 300 000 hektar jordbruksmark. I kommunala kulturmiljöprogram redovisas och värderas kommunernas värdefulla kulturmiljöer. År 1995 har 42 procent av landets kommuner utarbetat sådana program.

RAÄ:s roll vad gäller kunskapsuppbyggnad är att stärka grunden för det regionala och kommunala kunskapsarbetet genom att utveckla metoder för inventering, dokumentation och analys. Läns museerna ansvarar för den regionala kunskapsuppbyggnaden. År 1993 utförde läns museerna ca 630 ärenden avseende arkeologisk undersökningsverksamhet. RAÄ avsatte år 1996 knappt 250 000 timmar på arkeologisk undersökningsverksamhet. Kommunernas inventering av landskap, bebyggelse m.m. är en form av kunskapsuppbyggnad. År 1995 har 39 procent av landets kommuner inventerat hela tätortsbebyggelsen, 18 procent har inventerat den till mer än hälften.

År 1996 betalade länsstyrelserna ut ca 229 miljoner kronor i olika bidrag till kulturmiljövården. Under 1995 gav 17 kommuner bidrag till fastighetsägare för byggnadsvård.

Knappt hälften av befolkningen besökte en kulturminnesplats under en 12-månadersperiod under 1993. Antalet besök vid museer var år 1995 fler än 16 miljoner. Antalet besök vid RAÄ:s fastigheter uppgick till knappt 470 000 år 1995/96 (18 månader).

Kulturmiljöarbetets övergripande mål

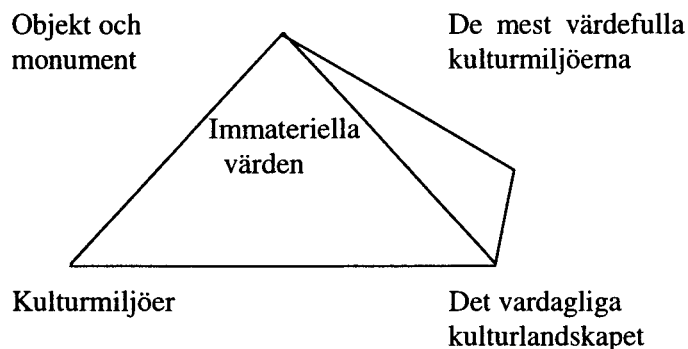
Kulturmiljöarbetets övergripande mål är att

- bevara och förmedla kulturarvet
- stärka den lokala kulturella identiteten
- syfta till kontinuitet i utvecklingen av den yttre miljön
- möta hoten mot kulturmiljön
- bidra till att öka medvetenheten om estetiska värden och historiska sammanhang.

Kulturarv och kulturmiljö

Kulturarvet är ständigt närvarande i vår omgivning. Vanligen förknippas det med den fysiska miljön - **kulturmiljö** - som byggnader och bebyggelsemiljöer, fornlämningar, odlingslandskap, äldre vägar etc. Det omfattar också ett immateriellt arv där t.ex. ortnamn, sägner och traditioner kring platser ingår. Det handlar inte bara om enstaka objekt utan framför allt om sammansatta miljöer, helheter. Kulturarvet berättar om vårt samhälles historia, om generationers verksamhet, ambitioner, värderingar och tankevärld.

Kulturarvets spännvidd från objekt till hela miljöer och immateriella sambandsförhållanden i landskapet kan illustreras med hjälp av en pyramid. Vid pyramidens topp finns de utpekade objekten och monumenten och de mest värdefulla kulturmiljöerna. Pyramidens bas representerar helheten, dvs. kulturmiljöer sammansatta av flera objekt och monument som har skilda kulturhistoriska värden. Det kan av betraktaren uppfattas som det vardagliga landskapet. I såväl objekt som hela miljöer, dvs. inom hela pyramiden, finns de immateriella värdena. Arbetet inom kulturmiljöområdet värnar om både topp- och basperspektivet eftersom dessa kompletterar varandra och tillsammans bildar kulturarvets helhet.

Lagstiftning

Kulturmiljöerna skyddas genom flera olika lagar.

Naturreisurslagen (NRL) är en paraplylag för beslut som rör användning och hushållning med naturresurser. Fjorton speciallagar, däribland plan- och bygglagen (PBL) och naturvårdslagen (NVL), lyder under NRL. NRL ger inget direkt skydd, men vid prövning av mål och ärenden enligt de NRL-anknutna lagarna ska naturresurslagens hushållningsbestämmelser tillämpas. Vad gäller områden med kulturvärden anges att sådana områden *så långt möjligt* skall skyddas mot åtgärder

som kan påtagligt skada natur- och kulturmiljön. Vissa områden är utpekade som riksintressen för kulturminnesvärden. För dem gäller att de *skall skyddas* mot åtgärder som kan skada områdets värden. I NRL är också ett antal geografiska områden skyddade på grund av sina natur- och kulturvärden. Det är bl.a. områden längs kusten, vissa älvdalar, större sjöar med strandområden och fjällkedjan. Ett speciellt område utgör här Ulriksdal-Haga-Brunnsviken-Djurgården som skyddas som nationalstadspark.

Plan- och bygglagen (PBL) hanteras av kommunerna och är den lag varigenom de allra flesta byggnader och bebyggelsemiljöer erhåller skydd. PBL innehåller generella krav avseende hanteringen av kulturhistoriskt värdefulla byggnader. "*Ändringar av en byggnad skall utföras varsamt så att byggnadens särdrag beaktas och dess ... historiska, kulturhistoriska ... och konstnärliga värden tas till vara.*" (3 kap. 10§) samt "*Byggnader, som är särskilt känsliga från historisk, kulturhistorisk, miljömässig eller konstnärlig synpunkt eller som ingår i ett bebyggelseområde av denna karaktär, får inte förvanskas*" (3 kap. 12§). Den ger också möjlighet att genom planbeslut införa specifika bestämmelser till skydd för kulturhistoriska värden.

Kulturminneslagen (KML) är kulturmiljövårdens speciallag. Den hanteras av RAÅ och länsstyrelserna. I lagens inledande paragraf slås fast att var och en har ansvar för värden av kulturmiljön: "*Det är en nationell angelägenhet att skydda och vårda vår kulturmiljö. Ansvaret för detta delas av alla.*" (1 kap. 1§). Kulturminneslagen skyddar eller möjliggör skydd av fornlämningar, byggnadsminnen, kyrkobyggnader med tomter och inventarier samt begravningsplatser. Lagen ger ett generellt skydd för fornlämningar samt för kyrkor, kyrkotomter och begravningsplatser som är tillkomna före 1939. Byggnader, bebyggelseområden, parker, trädgårdar eller andra anläggningar som bedöms

vara synnerligen märkliga kan genom lagen förklaras som byggnadsminnen. Kulturminneslagen reglerar också utförelsen av kulturhistoriskt värdefulla föremål ur landet.

Kulturvärden i landskapet kan genom **Naturvårdslagen** (NVL) säkerställas genom inrättande av naturreservat och naturvårdsområden. Krav på hänsyn till kulturvärdena anges också i *lagen om skötsel av jordbruksmark, skogsvårdslagen och fastighetsbildningslagen*. Vidare finns ett *generellt biotopskydd* som även omfattar en del kulturpräglade landskapselement, t.ex. alléer, odlingsrösen i jordbruksmark, pilevallar och stenmurar.

Verksamhetsgrenar och ansvarsfördelning

I kulturmiljöarbetet ingår

- **myndighetsarbete**, som utvecklar kulturmiljösektorns arbete, samverkar med omvärlden samt säkerställer att de för kulturmiljön relevanta lagarna efterlevs
- **kunskapsuppbyggnad**, som garanterar och utvecklar kännedomen om vårt kulturarv och som hjälper oss att förstå de kulturhistoriska värdena hos landskapets olika beståndsdelar
- **vård**, som bevarar kulturarvet åt eftervärlden
- **information och publik verksamhet**, som förmedlar kunskapen om och värdet hos vårt kulturarv.

Arbetet inom dessa verksamhetsgrenar utförs av flera olika aktörer, statliga, kommunala och privata. Det offentliga kulturmiljöarbetet bedrivs gemensamt av RAÄ, länsstyrelserna, läns museerna och kommunerna. Hur kulturmiljösektorns aktörer samverkar och hur ansvaret är fördelat mellan dem visas i nedanstående matris.

RAÄ är central myndighet på kulturmiljöområdet och har till uppgift att leda och utveckla landets kulturmiljöarbete.

Länsstyrelserna och **läns museerna** är kulturmiljövärdens regionala organisation. Länsstyrelserna är myndighetsaktören och läns museerna har ansvaret för kunskapsuppbyggnad, bedriver vård samt information och publik verksamhet.

Kommunerna arbetar lokalt inom hela kulturmiljöns ansvarsområde. De verkar dels genom lagstadgat ansvar, dels frivilligt/kulturpolitiskt

När det gäller att vårda kulturarvet, att hålla traditioner vid liv och att sprida information om kulturarvet utförs merparten av arbetet av enskilda - av fastighetsägare, företag, föreningar och opinionsbildande samman slutningar. Statistiska uppgifter om detta saknas nästan helt.

Ansvarsfördelning inom kulturmiljösektorn

	Myndighetsarbete	Kunskapsuppbyggnad	Vård	Information och publik verksamhet
Nationellt RAÄ	Centrala verksfunktioner	Nationellt ansvar och samlad ledning	Ansvar för centrala specialist- och stödfunktioner	Ansvar för centrala specialist- och stödfunktioner
Regionalt Länsstyrelserna	Regionala myndighetsuppgifter	---	Regionalt ansvar för att insatser görs, beställarroll	Regionalt ansvar för att insatser görs, beställarroll
Länsmuseerna	---	Regionalt ansvar	Ansvar för att ha kompetens och för att utföra uppgifter	Ansvar för att ha kompetens och för att utföra uppgifter
Lokalt Kommunerna	Lokalt ansvar, kommunala nämnder	Lokalt ansvar, museer	Lokalt ansvar	Lokalt ansvar

Syftet med kulturmiljöstatistik

Med statistiken vill vi belysa kulturmiljöarbetets omfattning, inriktning och finansiering. Statistiken skall i kvantitativa termer ge en allmän beskrivning av området. Den skall fungera som underlag för planering, uppföljning och utvärdering av verksamheten. Regionala jämförelser eftersträvas.

Statistiken skall ge allmän information om kulturmiljön. Den kan bland annat användas av RAÄ, länsstyrelser och andra statliga instanser liksom läns museer, kommuner samt andra regionala och lokala instanser. Forskare och studerande kan utnyttja statistiken vid analyser och då ofta tillsammans med annan information som finns om en kultursektor eller en enskild kommun. Den kan också användas för att ge allmänheten information om kulturmiljön.

Tidigare har statistik avseende 1992 års kulturmiljö publicerats i rapporten Kulturstatistik 1985-1992: Ekonomi, verksamhet, kultur- och medievänor utgiven av SCB 1994. Statistiskt meddelande Ku 19 9501 innehåller en redovisning av länsstyrelsernas och läns museernas kulturmiljöverksamhet kalenderåret 1993.

Omfattning, genomförande och kvalitet

Uppgifterna som presenteras i detta statistiska meddelande är hämtade från flera olika källor.

* Från RAÄ:s centrala register har uppgifter hämtats om

- RAÄ:s verksamhet, personal och ekonomi
- kulturmiljöns innehåll, dvs. fornlämningar, byggnadsminnen, riksintresseområden m.m.
- länsstyrelsernas bidragsfördelning och beslutsfattande.

Registren över kulturmiljöns innehåll håller på att utvecklas. Nya register, som kommer att vidga perspektivet mot det vardagliga landskapets kulturvärden, är under uppbyggnad.

*Ur Statistiska meddelanden utgivna av SCB hämtas uppgifter om

- Skyddad natur 30 juni 1995, Na 41 SM 9501,
- Museistatistik 1994, Ku 17 SM 9501
- Museistatistik 1995, Ku 17 SM 9601
- Studieförbund 1994/95, Ku 10 SM 9501

* Kulturbarmetern i detalj: Tema Konst, museer och utställningar 1995, Statens kulturråd 1995

* Enkät svar belyser verksamheten inom kulturmiljöområdet vid

- landets 24 länsstyrelser, vad gäller 1996 års ärendestatistik, personella och ekonomiska resurser m.m. För närmare redovisning av uppgiftsinsamlingen hänvisas till bilaga 1, Kvalitetsdeklaration - Länsstyrelsernas kulturmiljöverksamhet 1996
- landets 24 läns museerna och de statsbidragsberättigade kommunala museerna i Göteborg och Malmö år 1994. Uppföljningsenkäten för 1996 var inte besvarad av museerna då detta Statistiska meddelande sammanställdes. För närmare redovisning av uppgiftsinsamlingen från museerna hänvisas till bilaga 2, Kvalitetsdeklaration - Läns museernas/de regionala museernas verksamhet 1994.
- landets **kommuner** avseende år 1995. Av de 288 tillfrågade kommunerna besvarade 272 den utsända enkäten. För närmare redovisning av uppgiftsinsamlingen, dess genomförande och kvalitet hänvisas till bilaga 3, Kvalitetsdeklaration - kommunernas kulturmiljö 1995.

* Uppgifter om q och Q-märkning i fastställda detaljplaner. Material med uppgifter från sju länsstyrelser har erhållits från Boverket.

De statistiska uppgifterna om Kulturmiljön 1995 är disparata såväl vad gäller den tid de återger - från 1993 till våren 1997 - som övrig kvalitet. Vi har valt att presentera de mest aktuella siffrorna. Möjligheten att jämföra de olika aktörernas verksamheter vid en viss tidpunkt har därmed fått stå tillbaka. Inom vissa områden har uppgifter visat sig vara omöjliga att få fram vilket bl.a. beror på det rådande utvecklingsskedet av RAÄ:s register eller alltför låg svarsfrekvens på vissa frågor i utskickade enkäter.

Definitioner och förkortningar

Myndigheter

Riksantikvarieämbetet	RAÄ
Statistiska centralbyrån	SCB

Länsmuseer

Samlingsbegrepp för de 24 länsmuseerna/regionala museerna samt de statsbidragsberättigade kommunala museerna i Göteborg och Malmö

Länsbeteckning

Malmöhus och Kristianstads län Fr.o.m. 1 jan 1997

Skåne

Kopparbergs län

Dalarna

Lagar

Kulturminneslagen	KML
Plan- och bygglagen	PBL
Naturresurslagen	NRL
Naturvårdslagen	NVL

Förklaringar till tabeller och diagram:

Intet finns att redovisa - (värdet noll)
Uppgift inte tillgänglig ..

Tusen kronor tkr
Miljoner kronor milj.kr

Hektar ha

Kulturmiljöns innehåll

Kulturarvet omfattar hela landskapsområden, specifika kulturobjekt och föremål samt immateriella värden. På grund av komplexiteten är det endast delar av kulturarvet som kan inordnas i kvantitativa register. Uppgifter ur sådana centrala register redovisas här.

Fornminnen

Kriterier för fornminnen är att de är lämningar efter människors verksamhet i äldre tider, att de speglar ett

ålderdomligt bruk och att de är varaktigt övergivna. Alla fasta fornlämningar har ett generellt skydd enligt kulturminneslagen (2 kap.KML). I början av år 1997 finns ca 640 000 kända fornlämningar i Sverige. Kunskapen om fornlämningsbeståndet fördjupas successivt.

Fornlämningslokaler innefattar ofta flera fornlämningar. T.ex. är ett gravfält en fornlämningslokal som består av flera gravar. Huvuddelen av fornlämningarna är gravar från förhistorisk tid. Många är också lämningar efter boplatser, verksamheter och kult, t.ex. hägnader, byggnadsruiner, färdvägar, broar och hållristningar. Hit räknas också vissa naturbildningar och skeppsvrak.

Tabell 1 visar den länsvisa fördelningen av antalet fornlämningar och fornlämningslokaler. Mälardalsområdet, med Stockholms och Uppsala län, är det område i Sverige som är rikast på fornminnen.

Tabell 1 Antal fornlämningar och fornlämningslokaler 1997. Länsvis fördelning

Län	Antal	
	fornlämningar	fornlämningslokaler
Stockholms	101 434	10 294
Uppsala	80 906	11 699
Södermanlands	66 677	8 371
Östergötlands	50 874	10 240
Jönköpings	22 100	5 696
Kronobergs	13 405	2 361
Kalmar	29 550	8 024
Gotlands	44 212	8 228
Blekinge	3 221	1 369
Skåne	21 304	9 586
Hallands	11 845	5 254
Göteborgs- och Bohus	24 364	13 086
Älvsborgs	29 141	9 825
Skaraborgs	24 601	8 582
Värmlands	12 956	5 668
Örebro	7 719	1 733
Västmanlands	22 875	6 154
Dalarna	9 271	4 483
Gävleborgs	8 698	3 196
Västernorrlands	13 587	5 807
Jämtlands	18 558	5 220
Västerbottens	9 589	2 996
Norrbottnens	13 310	4 472
Summa	640 197	152 344

Källa: Fornminnesregistret, RAÄ

Kyrkliga kulturminnen

I kulturminneslagen (4 kap. KML) regleras skyddet av Svenska kyrkans kyrkobyggnader, inventarier, kyrkotomter och begravningsplatser. Lagskyddet gäller samtliga kyrkor uppförda före 1940 och ett urval kyrkor uppförda därefter. Antalet kyrkor som omfattas av lagen är drygt 4 000. Tabell 2 visar den länsvisa fördelningen av antalet kyrkor i RAÄ:s byggnadsregister i februari 1997.

Tabell 2 Kyrkor 1997. Länsvis fördelning

Län	Antal
Stockholms	293
Uppsala	145
Södermanlands	121
Östergötlands	219
Jönköpings	195
Kronobergs	117
Kalmar	155
Gotlands	108
Blekinge	59
Skåne	498
Hallands	140
Göteborgs- och Bohus	235
Älvsborgs	297
Skaraborgs	304
Värmlands	122
Örebro	110
Västmanlands	94
Dalarnas	120
Gävleborgs	132
Västernorrlands	152
Jämtlands	130
Västerbotten	153
Norrbottnens	163
Summa	4 062

Källa: Byggnadsregistret, RAÄ

Utöver kyrkorna i tabell 2 finns kyrkliga ruiner och övergivna kyrkplatser som skyddas som fornlämningar, se ovan. Slottskapell och dylika kyrklokaler som inte tillhör Svenska kyrkan skyddas inte automatiskt utan måste liksom prästgårdar byggnadsminnes förklaras var för sig. Förslag om att införa skydd enligt kulturminneslagen för prästgårdar och kyrkstäder föreligger i kulturarvsutredningens slutbetänkande (SOU 1996:128)

Våren 1997 är 2 441 kyrkor inventerade och uppgifter om bl.a. byggnadsperiod är inlagda i RAÄ:s byggnadsregister. Stora delar av Västergötland, Småland, Skåne, Blekinge och Östergötland var emellertid

inte inventerade då, med undantag av perioden 1760-1860. Uppgifterna om antalet kyrkor uppförda under olika tidsepoker blir därför inte fullt rättvisande vad gäller medeltiden, se tabell 3.

Tabell 3 Inventerade kyrkor redovisade efter byggnadsperiod

Byggnadsperiod	Antal
Medeltida	169
Medeltida, med senare förändring	368
1520-1759	160
1760-1860	484
1861-1997	1 260
Summa	2 441

Källa: Byggnadsregistret, RAÄ

Byggnadsminnen

För att förklaras som byggnadsminne enligt kulturminneslagen (3 kap. KML) skall en byggnad bedömas som synnerligen märklig genom sitt kulturhistoriska värde eller ingå i ett kulturhistoriskt synnerligen märkligt bebyggelseområde. De byggnader som kan erhålla byggnadsminnesskydd är därför ett selektivt urval av landets alla byggnader. Även parker, trädgårdar och andra anläggningar kan förklaras som byggnadsminne.

Ett byggnadsminne kan bestå av flera byggnader. Byggnadsminnen tillkommer genom en kontinuerlig urvalsprocess. Sedan bestämmelserna om byggnadsminne kom till år 1960 har 1 515 byggnadsminnen förklarats, se tabell 4. RAÄ bedömer att det i landet finns mellan 3 000 och 5 000 byggnader och anläggningar som uppfyller kriterierna för att förklaras som byggnadsminne. Den största gruppen som hittills förklarats som byggnadsminnen återfinns inom huvudgrupperna Bostadsbebyggelse, Slott och herrgårdar, Jordbruk samt Hantverk, manufaktur och industri.

Byggnader som ägs av staten kan genom förordningen om statliga byggnadsminnen (1988:1229) förklaras som statliga byggnadsminnen. Urvalsgrunderna överensstämmer med kulturminneslagens. En stor del av de statliga byggnadsminnena är eller har varit knutna till kommunikationsväsendet. Antalet statliga byggnadsminnen är 315, se tabell 4. Av dessa ligger 27 procent i Stockholms län.

**Tabell 4 Faktiskt antal byggnadsminnen 1997.
Länsvis fördelning**

Län	Antal skyddade	
	byggnadsminnen enl. KML	statl. byggnadsminnen
Stockholms	129	84
Uppsala	37	31
Södermanlands	39	20
Östergötlands	109	15
Jönköpings	99	4
Kronobergs	18	5
Kalmar	104	11
Gotlands	171	12
Blekinge	67	8
Skåne	143	35
Hallands	32	3
Göteborgs- o Bohus	80	18
Älvsborgs	53	2
Skaraborgs	47	8
Värmlands	64	3
Örebro	13	5
Västmanlands	34	8
Dalarna	48	8
Gävleborgs	54	6
Västernorrlands	46	3
Jämtlands	48	6
Västerbottens	67	13
Norrbottens	13	7
Summa	1 515	315

Källa: Byggnadsregistret, RAÄ

Tabell 5 visar den länsvisa fördelningen av antalet byggnadsminnen fördelade på olika huvudgrupper och skyddade enligt KML. Tabell 6 visar motsvarande fördelning av statliga byggnadsminnen.

Ett byggnadsminne kan p.g.a. de byggnader eller anläggningar som det omfattar ingå i flera olika huvudgrupper. Summan av antalet byggnadsminnen i de olika huvudgrupperna i tabell 5 och 6 blir därför större än det faktiska antalet byggnadsminnen i Sverige enligt tabell 4.

Tabell 5 Byggnadsminnen enligt Kulturminneslagen 1997

Län	Bo- stads- bebygg- else	Boställen och tjänste- bostäder	Fiske och sjö- fart	Fiske och före- ningsliv	För- svars- väsen	Handel och bank- väsen	Hantverk och manufak- tur och industri	Hälsa- sjuk- social- vård	Jord- bruk social- vård	Kommu- nikations- väsen	Konst- närligt skap- ande	Kultur och nöjes- liv	Öffent- lig förvalt- ning	Parker och träd- gårdar	Rek- rea- tion och turism	Reli- gions- utöv- ning	Rätts- väsen	Samhälls- service/ teknisk försörjning	Slott och herr- gårdar	Utbild- ning o veten- skap	Öv- rigt huvud- grupper	Summa
Stockholms	41	3	2	0	2	7	3	2	6	9	3	7	8	1	15	4	2	1	19	7	0	142
Uppsala	4	6	1	1	1	0	8	2	1	2	0	1	1	0	2	0	0	0	11	4	0	44
Södermanland	9	4	1	0	1	1	1	4	1	1	0	1	0	0	0	1	1	1	14	0	0	40
Östergötlands	27	6	0	0	3	3	7	5	7	1	0	1	5	1	2	3	7	0	35	8	0	118
Jönköpings	59	4	0	0	0	0	6	1	2	1	0	2	4	0	0	1	3	1	12	4	2	102
Kronobergs	2	5	0	2	0	1	0	1	1	1	0	1	0	0	0	1	1	0	2	1	0	19
Kalmar	54	5	2	0	0	3	1	2	11	4	0	1	6	0	3	1	4	2	9	3	1	112
Gotland	118	4	2	1	0	9	2	2	27	3	0	0	2	0	1	1	2	2	0	2	2	180
Blekinge	16	2	1	0	19	0	4	3	3	3	0	0	0	0	3	2	1	4	7	1	0	69
Skåne	42	10	2	0	6	2	3	7	26	6	0	3	4	0	0	2	10	0	22	10	0	155
Hallands	2	1	1	0	0	0	0	0	14	4	0	2	0	0	0	1	0	0	8	0	0	33
Göteborgs- o	37	0	1	3	2	8	6	2	4	6	0	2	6	2	3	1	4	2	8	3	0	100
Bohus	18	4	0	0	2	2	5	0	11	5	0	1	1	0	0	0	3	1	5	0	0	56
Älvsborgs	6	8	1	0	1	1	3	3	0	1	0	2	3	0	0	0	5	2	12	3	0	50
Skaraborgs	8	7	1	1	0	3	11	0	6	2	1	2	0	0	0	1	1	0	21	3	0	67
Värmlands	2	0	0	0	0	1	3	0	2	1	0	2	0	1	0	1	0	0	2	0	0	15
Örebro	7	7	1	1	0	0	4	1	3	4	0	1	0	0	0	1	1	0	8	0	0	38
Västmanlands	7	3	2	1	1	0	5	1	15	1	1	5	1	0	2	3	2	0	2	1	0	52
Dalarna	10	4	1	0	0	0	20	1	9	3	0	1	0	0	0	0	1	0	5	2	1	58
Gävleborgs	14	0	3	1	1	1	2	3	4	4	0	4	3	0	0	3	3	0	2	3	0	50
Västernorrland	1	0	4	0	0	0	2	0	27	1	0	1	0	0	4	1	1	0	1	5	0	48
Jämtlands	17	4	0	0	2	6	9	1	8	6	0	0	1	0	0	2	4	2	4	5	0	71
Västerbottens	1	0	1	0	1	0	0	0	4	0	0	1	1	0	0	1	3	1	0	0	0	14
Norrbottnens	502	87	13	20	35	48	105	38	195	69	5	41	46	5	35	31	59	19	209	65	6	1 633

Källa: Byggnadsregistret, RAA

Tabell 6 Statliga byggnadsminnen 1997

Län	Bo-stads- bebyggelse	Boställen och tjänste- bostäder	Fiske och sjö- fart	För- svars- väsen	Handel och bank- väsen	Hantverk, manufak- tur och industri	Hälsa-, sjuk- social- vård	Jord- bruk	Kommun- våsen	Kultur och nöjes- liv	Offent- lig förvalt- ning	Parker och träd- gårdar	Rekrea- tion och turism	Reli- gions- utöv- ning	Rätts- väsen	Samhälls- service/ teknisk försöjn.	Slott och herr- gårdar	Utbild- ning o veten- skap	Övrigt	Summa huvud- grupper
Stockholms	20		5	11	12	4		1	11	4	4	1	2	1	1	1	13	16	1	108
Uppsala	4	3	2	1		1			4		2	2					5	8	2	34
Södermanlands		7	1	1		1			4		1						5	2		22
Östergötlands		4	3				1		3		1			1			3	1		17
Jönköpings		1	1												1		1			4
Kronobergs		2				1			1								1	1		6
Kalmar		1	5	1					6								3			16
Gotland		3	3	4			1		3								1			15
Blekinge		1	1	6					1											9
Skåne	1	4	2	4				1	12			1					8	5		38
Hallands			1						1								2			4
Göteborgs- o																				
Bohus	2	1	2	7			1		4					1			1	1		20
Älvsborgs		1							1											2
Skaraborgs		1	1	1					3								4			10
Värmlands		1							1									1		3
Örebro									3									2		5
Västmanlands		3						2										2		8
Dalarna		1						1	2									2	1	8
Gävleborgs		1	2						5								1		3	8
Västernorrlands		1							2											3
Jämtlands		1							4											6
Västerbottens		1	3					4	7						1					16
Norrbottnens		1	2						6											9
Summa riket	27	39	30	41	12	7	3	9	84	4	8	4	2	2	4	1	52	36	6	371

Källa: Byggnadsregistret, RAA

Nationalparker, naturreservat, naturvårdsområden m.m.

Områden, som behöver skyddas eller vårdas på grund av säregen natur eller för att det är av väsentlig betydelse för allmänhetens friluftsliv, kan med stöd av naturvårdslagen (NVL) avsättas som nationalpark, naturreservat, naturvårdsområde el. dyl. I den mån kulturminneslagen inte är tillämplig, kan kulturhistoriska värden i landskapet skyddas med stöd av NVL. Tabell 7 är en sammanställning av totala antalet skyddade arealer enligt NVL 1995.

Totalt omfattar skyddsformerna enligt NVL ca 2,8 milj hektar land eller 7 procent av Sveriges landareal.

Tabell 7 Skyddade arealer totalt enligt NVL 1995-06-30

Områdestyp	Antal	Total areal (ha)	Därav landareal (ha)
Nationalparker	24	639 386	581 970
Naturreservat	1 563	2 561 704	2 071 597
Naturvårdsområden	114	198 553	127 142
Djurskyddsområden	930	111 592	60 848
Summa	2 631	3 511 235	2 841 557

Källa: Skyddad natur 30 juni 1995, Na 41 SM 9501, SCB 1995

Motiven för bildning av naturreservat, naturvårdsområde eller nationalpark är alltså mångskiftande, allt från friluftsliv och rekreation till strikt vetenskapliga som skydd för flora, fauna eller orörda referensområden för miljöövervakning och forskning. Ett av skyddsmotiven betecknas K och står för vetenskapligt kulturhistoriskt/kulturmiljö. Av det totala antalet 1 701 nationalparker, naturreservat och

naturvårdsområden har 362 områden skyddsmotivet K som ett av vanligtvis flera skyddsmotiv. Exempelvis har åtta av landets 24 nationalparker bl.a. skyddsmotivet K angivet i beslutet om skydd, se tabell 8.

Nationalstadsparker

I enlighet med Naturresurslagen kan ett område, om det uppbär höga natur- och kulturvärden, skyddas som nationalstadspark. Inom en nationalstadspark får ny bebyggelse och nya anläggningar komma till stånd och andra åtgärder vidtas endast om det kan ske utan intrång i parklandskap eller naturmiljö och utan att det historiska landskapets natur- och kulturvärden i övrigt skadas.

Ulriksdal-Haga-Brunnsviken-Djurgården är för närvarande den enda utpekade nationalstadsparken.

Tabell 8 Nationalparker med skyddsmotiv K 1995-06-30. Areal i hektar

Namn	Län	Kommun	Total areal (ha)	Därav landareal (ha)
Ängsö	Stockholms	Norrtälje	188	73
Tyresta	Stockholms	Haninge, Tyresö	1 970	1 880
Stenshuvud	Kristianstads	Simrishamn	302	242
Dalby Söderskog	Malmöhus	Lund	37	37
Djurö	Skaraborgs	Mariestad	2 400	315
Garphyttan	Örebro	Örebro	111	111
Padjelanta	Norrbottens	Jokkmokk	198	167 100
			400	
Haparanda skärgård	Norrbottens	Arjeplog	6 000	770

Källa: Skyddad natur 30 juni 1995, Na 41 SM 9501, SCB 1995

Riksintresseområden

För att ta tillvara de miljöer i landet som bäst speglar Sveriges historia från äldsta tid till nutid har RAÄ med stöd av Naturresurslagen pekat ut 1 559 områden som riksintressen för kulturmiljövården. I planering och markanvändningsbeslut ska sådan hänsyn tas till riksintresseområdena att dessa skyddas mot åtgärder som påtagligt kan skada kulturmiljöns värden. En översyn av riksintresseområdena pågår.

Tabell 9 visar den länsvisa fördelningen av antalet riksintresseområden våren 1997.

Tabell 9 Riksintresseområden 1997. Länsvis fördelning

Län	Antal
Stockholms	128
Uppsala	63
Södermanlands	61
Östergötlands	90
Jönköpings	87
Kronobergs	35
Kalmar	98
Gotlands ¹⁾	60
Blekinge	19
Skåne	98
Hallands	41
Göteborgs- och Bohus	71
Älvsborgs	72
Skaraborgs	50
Värmlands	41
Örebro	52
Västmanlands	30
Dalarna	141
Gävleborgs	77
Västernorrlands	57
Jämtlands	59
Västerbotten	54
Norrbottnen	75
Summa	1 559

¹⁾ Ett område omfattar 11 fiskelägen, ett annat 97 kyrkor

Källa: Riksintresseregistret, RAÄ

Världsarv

För att skydda världens mest värdefulla kultur- och naturhistoriska miljöer tillkom UNESCO-konventionen om skydd för världens kultur- och naturarv vid FN-organets generalkonferens 1972. 147 nationer har undertecknat konventionen. I enlighet med konventionen förs en lista över världens mest värdefulla miljöer.

I december 1996 upptog världsarvslistan 506 världsarvsobjekt, 380 kulturobjekt och 107 naturobjekt. 19 har både kultur- och naturvärden av världsdignitet. I Norden finns 18 världsarvsobjekt. Åtta av dessa ligger i Sverige, sju kulturobjekt och ett som har såväl kultur- som naturvärden, se tabell 10.

Tabell 10 UNESCO:s världsarvslista. Svenska objekt, april 1997

Län	Område/Objekt	Kategori
Stockholms	Birka och Hovgården, Ekerö	Kulturvärden
Stockholms	Drottningholms slottsmiljö	Kulturvärden
Stockholms	Skogskyrkogården, Stockolm	Kulturvärden
Gotlands	Visby stad	Kulturvärden
Göteborgs- o Bohus	Tanums hållristningsområde	Kulturvärden
Västmanlands	Engelsbergs bruk	Kulturvärden
Nottbottens	Gammelstads kyrkstad	Kulturvärden
Norrbottnens	Lapplands världsarv	Kultur- o naturvärden

Källa: RAÄ

Offentliga utgifter

Statens utgifter

Statens utgifter inom kulturmiljösektorn 1995/96 (18 månaders budget) visas i tabell 11 nedan.

I statens utgifter på kulturmiljösektorn enligt tabell 11, ingår RAÄ:s anslag, statsbidragen till de regionala museerna samt statsbidragen till kulturmiljövård. Tillsammans utgör dessa tre poster om sammanlagt ca 828 miljoner kronor, ca 8 procent av statens totala kulturbudget. Länsstyrelsernas verksamhetskostnader löper över Inrikesdepartementets budget och sysselsättningsmedlen återfinns i Arbetsmarknadsdepartementets budget. Statens utgifter bör ställas mot de inkomster som delar av sektorns arbete ger.

Tabell 11 Statens utgifter inom kulturmiljösektorn 1995/96 (18 månader). Tkr

	Tkr
RAÄ, anslag	202 523
Länsstyrelsernas verksamhetskostnader för kulturmiljöarbete	164 190
Länsmuseer/regionala museer, statsbidrag	179 759
Statsbidrag till kulturmiljövård, kulturstöd vid ombyggnad m.m. (B15, B17, B28)	445 970
Sysselsättningsmedel (A2.5.1, A2.5.5, A2.7.6, A2.8.6)	202 637

Källa: RAÄ och Museistatistik 1995, Ku 14 SM 9601, SCB 1996

Länsstyrelsernas verksamhetskostnader

Av tabell 12 framgår länsstyrelsernas verksamhetskostnader för kulturmiljöarbetet 1995/96 (18 månader) samt hur stor andel denna kostnad utgör av respektive länsstyrelses totala verksamhetskostnad. Kostnaderna inkluderar ramanslag, sakanslag och annan finansiering i form av exempelvis erhållen ersättning för specifika projekt samt overhead-kostnader. Olikheter i länsstyrelsernas redovisningar har lett till en viss osäkerhet i uppgifterna.

Tabell 12 Länsstyrelsernas verksamhetskostnader för kulturmiljövård 1995/96 (18 månader). Tkr. Länsvis fördelning

Län	Tkr	Andel av länsstyrelsens totala verksamhetskostnader, %
Stockholms	6 916	2,3
Uppsala	8 234	6,9
Södermanlands	4 773	4,4
Östergötlands	5 373	3,0
Jönköpings	5 552	4,0
Kronobergs	5 069	4,5
Kalmar	6 846	5,2
Gotlands	11 284	11,8
Blekinge	4 910	4,6
Kristianstads	12 384	8,0
Malmöhus	7 345	3,3
Hallands	7 736	6,3
Göteborgs- o Bohus	11 104	4,7
Älvsborgs	4 859	3,1
Skaraborgs	8 687	6,9
Värmlands	3 811	2,4
Örebro	4 150	3,0
Västmanlands	5 127	4,0
Dalarna	6 353	2,3
Gävleborgs	6 630	5,4
Västernorrlands	5 745	4,0
Jämtlands	4 019	2,4
Västerbottens	10 057	5,0
Norrbottnens	7 226	3,0
Summa	164 190	

Källa: Länsstyrelsernas årsredovisningar 1995/96

Länsmuseernas finansiering

Länsmuseerna/de regionala museerna har vanligen drivits i form av stiftelser med landstinget och värdkommunen, dvs. den kommun i vilken museet fysiskt är placerat, och eventuellt också ett regionalt hembygdsförbund som huvudmän. Under den senaste tioårsperioden har man i några län gått ifrån delat huvudmannaskap. I allmänhet har landstinget ensamt tagit över ansvaret som huvudman.

Länsmuseerna/de regionala museerna erhåller bidrag från staten i form av ett antal grundbelopp. Resterande driftmedel täcks av landstinget ensamt eller landstinget tillsammans med värdkommunen. I tabell 13 visas bidrag från stat, landsting och kommun till de regionala museerna. Statsbidragen inkluderar lönebidrag, projektbidrag från AMS m.m. Statsbidragen till Kulturen i Lund, Malmö museer och Göteborgs museer omfattar även statsbidrag som vidareförmedlas till andra museiinstitutioner inom respektive organisation.

Tabell 13 Länsmuseernas bidrag från stat, landsting och kommun 1995. Tkr

Museum	Bidrag, tkr, från		
	stat	landsting	kommun
Stockholms länsmuseum	..	..	..
Upplandsmuseet	1 230	7 317	900
Södermanlands museum	4 264	8 915	636
Östergötlands länsmuseum	6 858	4 820	3 380
Jönköpings länsmuseum	5 567	4 700	4 654
Smålands museum	5 751	2 911	2 690
Kalmar länsmuseum	7 661	2 579	2 487
Gotlands fornsal	7 282	-	6 172
Blekinge länsmuseum	4 702	3 375	2 401
Kristianstads länsmuseum	3 341	5 222	9 211
Kulturen i Lund	8 233	2 856	6 426
Malmö museer	5 261	-	36 599
Hallands läns museer	5 549	7 070	4 736
Bohusläns museum	9 700	10 148	8 273
Göteborgs museer	36 047	-	74 184
Älvsborgs länsmuseum	4 649	13 069	-
Skaraborgs länsmuseum	7 150	5 500	2 700
Värmlands museum	10 525	4 050	4 257
Örebro länsmuseum	4 765	9 871	377
Västmanlands länsmuseum	3 537	2 215	2 215
Dalarnas museum	3 591	8 453	1 151
Länsmuseet i Gävleborgs län	6 222	2 516	3 927
Länsmuseet i Västernorrland	5 290	13 696	5 870
Jämtlands länsmuseum	8 648	11 929	4 761
Västerbottens museum	6 479	3 307	5 098
Norrbottnens museum	7 457	8 540	123
Summa	179 759	143 059	193 228

Källa: Museistatistik 1995, Ku 14 SM 9601, SCB 1996

Kommunala utgifter

Kommunernas kostnader för kulturmiljövård är svåra att ta fram eftersom de i stor utsträckning finns med bland andra kostnader som t.ex. kostnader för fysisk planering och kulturverksamhet. Tabell 14 visar olika typer av kostnader som kommunerna har för kulturmiljövård. De verkliga kostnaderna torde vara betydligt högre än vad som anges i tabellen eftersom uppgifter kommit in från så få kommuner. Att uppgifter saknas från så många kommuner ska inte tolkas som om de inte har några utgifter. Det beror snarare på att de haft problem med att specificera kostnaderna på efterfrågad detaljningsnivå.

Tabell 14 Kommunernas kostnader för kulturmiljöarbete 1995. Tkr

Kostnadslag	Tkr	Antal kommuner
Personalkostnader	17 767	89
Anslag till verksamhet	5 660	111
Driftanslag	42 535	59
Ersättning till läns museet	1 766	67
Ersättning till konsult	1 378	59
Bidrag till föreningar	12 550	130
Kostnader för fornvård	2 726	63

Källa: Enkät till kommunerna, SCB 1996

I den officiella museistatistiken lämnar läns museerna årligen uppgifter till SCB om den ersättning som de får från kommunerna. Enligt statistiken för 1995 uppgick denna till 82 445 000 kronor. Summan kan jämföras med den

1 766 000 kronor som kommunerna här angivit.

Personal och kompetens

Inom kulturmiljösektorn arbetar sammanlagt ca 2 000 personer.

Riksantikvarieämbetet

Vid RAÄ utfördes under 1996 ca 200 helårsverken och vid RAÄ:s arkeologiska undersökningsverksamhet ca 250 helårsverken. Därtill kommer de till myndigheten knutna museerna, statens historiska museer (SHMM), med ca 100 helårsverken och de till myndigheten RAÄ-SHMM verksamhetsgemensamma funktionerna på ca 70 helårsverken, se tabell 15.

Tabell 15 Riksantikvarieämbetets personal 1996. Antal årsverken

	Antal årsverken
<i>Personal finansierad över ordinarie budget</i>	
RAÄ	200
SHMM	100
Verks gemensam personal	70
<i>Uppdragsfinansierad personal</i>	
RAÄ:s arkeologiska undersökningsverksamhet	250
Summa	620

Källa: RAÄ

Länsstyrelser

Vid länsstyrelserna utfördes under 1996 ca 140 helårsverken för kulturmiljöarbete, i genomsnitt 5,8 helårsverken per länsstyrelse, se tabell 16. Av de uppgifter länsstyrelserna lämnat framgår att de i sitt arbete med kulturmiljövård i genomsnitt ägnade 57 procent av tiden åt myndighetsarbete, 11 procent åt kunskapsuppbyggande verksamhet, 22 procent åt vård och 9 procent åt information och publik verksamhet.

Tabell 16 Länsstyrelsernas personal inom kulturmiljöområdet 1996. Antal årsverken

Län	Antal årsverken
Stockholms	10,5
Uppsala	6,2
Södermanlands	6,0
Östergötlands	4,1
Jönköpings	5,6
Kronobergs	5,3
Kalmar	4,7
Gotlands	12,2
Blekinge	5,0
Kristianstads	3,0
Malmöhus	7,0
Hallands	5,4
Göteborgs- o Bohus	9,6
Älvsborgs	8,2
Skaraborgs	4,0
Värmlands	4,8
Örebro	3,0
Västmanlands	7,0
Kopparbergs	2,9
Gävleborgs	5,5
Västernorrlands	4,0
Jämtlands	2,6
Västerbottens	7,7
Norrbottnens	5,1
Summa	140

Källa: RAÄ

Länsmuseer

Vid länsmuseerna utfördes under 1994 totalt ca 1 300 helårsverken, se tabell 17. Observera att uppgift om antal årsverken vid Stockholms länsmuseum och Upplandsmuseet inte ingår i denna summa.

Av de 1 300 årsverkerna ägnades i genomsnitt 32 procent av tiden till kunskapsuppbyggande verksamhet, 16 procent till vård av kulturarvet samt 28 procent till information och publik verksamhet.

Tabell 17 Länsmuseernas personal inom kulturmiljöområdet 1994. Antal årsverken

Museum	Antal årsverken
Stockholms länsmuseum	..
Upplandsmuseet	..
Södermanlands museum	35
Östergötlands länsmuseum	52
Jönköpings länsmuseum	30
Smålands museum	41
Kalmar länsmuseum	56
Gotlands fornsal	63
Blekinge länsmuseum	31
Kristianstads länsmuseum	54
Kulturen i Lund	68
Malmö museer	55
Hallands läns museer	56
Bohusläns museum	67
Göteborgs stadsmuseum	65
Älvsborgs länsmuseum	64
Skaraborgs länsmuseum	52
Värmlands museum	52
Örebro länsmuseum	42
Västmanlands länsmuseum	46
Dalarnas museum	52
Länsmuseet i Gävleborgs län	48
Länsmuseet i Västernorrland	74
Jämtlands länsmuseum	83
Västerbottens museum	58
Norrbottnens museum	33
Summa	1 277

Källa: RAÄ

Kommunerna

Enligt kommunenkäten har 110 kommuner (38 procent) sagt sig ha egen kompetens på kulturmiljöns område, se tabell 18.

Tabell 18 Kommunernas kompetens inom kulturmiljöområdet 1995. Antal årsverken, länsvis fördelning

Län	Antal kommuner		Antal helårsverken
	totalt i länet	med egen kompetens	
Stockholms	25	15	30,00
Uppsala	6	5	2,15
Södermanlands	9	2	..
Östergötlands	13	4	2,40
Jönköpings	11	6	7,50
Kronobergs	8	1	1,20
Kalmar	12	2	1,00
Gotlands	1	..	..
Blekinge	5	3	0,20
Kristianstads	13	1	0,75
Malmöhus	20	12	7,10
Hallands	6	3	0,10
Göteborgs- o Bohus	15	6	6,55
Älvsborgs	19	8	0,85
Skaraborgs	17	9	3,53
Värmlands	16	3	0,55
Örebro	12	4	0,80
Västmanlands	11	5	0,70
Kopparbergs	15	7	2,40
Gävleborgs	10	3	1,20
Västernorrlands	7	3	2,50
Jämtlands	8	2	..
Västerbottens	15	2	1,60
Norrbottens	14	4	2,85
Summa	288	110	75,93

Källa: Enkät till kommunerna, SCB 1996

Organisatoriskt finns denna kompetens dels på statsbyggnadskontor/motsvarande dels på kulturförvaltning/motsvarande eller kommunalt museum, se tabell 19. Flera kommuner har angivit att kompetensen finns på flera ställen i organisationen.

Många arbetar med dessa frågor som del av en tjänst, varför uppgiften om årsverken blir osäkra.

Av de 110 kommuner som angivit att de har egen kompetens inom kulturmiljöområdet, har endast 84 noterat antalet årsverken. Detta framgår av tabell 20.

I 24 kommuner finns minst en heltidstjänst för arbete med kulturmiljön. Totalt uppgår antalet årsverken till ca 76, se tabell 18. Som jämförelse kan nämnas att enligt

Tabell 19 Personalens organisatoriska placering i kommunen 1995

	Antal kommuner
Stadsbyggnadskontor eller motsvarande	56
Kulturförvaltning eller motsvarande	61
Kommunalt museum	31
Annan instans	15
Summa	163

Källa: Enkät till kommunerna, SCB 1996

Museistatistiken 1995 utförs 867 årsverken vid kommunala museer, se Museistatistik 1995, Ku 14 SM 9601. 60 kommuner uppger att det i kommunen finns personer som arbetar deltid med kulturmiljöfrågor.

Tabell 20 Kommunernas personal inom kulturmiljöområdet 1995. Antal årsverken

Årsverken	Antal kommuner
≤ 1	60
> 1	24
Summa	84

Källa: Enkät till kommunerna, SCB 1996

Kommunal personal som arbetar med kulturmiljön har ofta en akademisk examen med inriktning på konstvetenskap, konsthistoria, etnologi, historia, biologi m.m. Man kan också vara arkitekt, ingenjör el. dyl.

För kommuner som saknar egen kompetens finns möjligheten att anlita sådan från sitt länsmuseum eller annan instans. Enligt kommunenkäten anlitar huvuddelen av kommunerna länsmuseum. 35 kommuner har överenskommelse eller avtal med länsmuseum om vilka uppgifter som museet ska utföra åt kommunen när det gäller kulturmiljön. Ca 37 procent av kommunerna anlitar annan instans än länsmuseum i kulturmiljöfrågor. Länsstyrelsen nämns vanligen. RAÄ, hembygdsförbundet eller -förening, fristående expertis och konsult är exempel på andra instanser som anlitas, se tabell 21.

Tabell 21 Kommunens användning av annan kompetens 1995

Kompetens från	Antal kommuner
Länsmuseum	227
Annan	106
Nej	20

Myndighetsarbete

Myndighetsarbete innebär att se till att olika lagar tillämpas. Hit hör bl.a. handläggning av ärenden enligt kulturminneslagen, naturresurslagen och plan- och bygglagen. Det är RAÄ, länsstyrelserna och kommunerna som utför myndighetsarbetet.

Handläggning

Riksantikvarieämbetet

RAÄ är i sitt myndighetsarbete i första hand ett stöd till regeringen och till andra statliga verk. RAÄ:s ärendehandläggning är därför av liten omfattning. Den begränsar sig till yttranden över utredningar och remisser, yttranden över överklagningsärenden samt ärenden som rör de statliga byggnadsminnena, fördelning av arkeologiska fynd samt utförelse av vissa kulturhistoriskt värdefulla föremål ur landet.

Länsstyrelser

Merparten av den ärendehandläggning som rör ställningstaganden i enskilda objekt eller miljöer är delegerad från RAÄ till länsstyrelserna. Länsstyrelsens kulturmiljöarbete berör såväl sektoriella som tvärspektoriella frågor. Typ av ärende, deras antal och tidsåtgång för handläggning visas i tabell 22.

Spektoriella frågor rör enskilda kulturmiljöer eller kulturminnen. Det kan gälla frågor om tillstånd till ingrepp i fornlämning, att besluta om byggnadsminnen och tillhörande skyddsföreskrifter samt att pröva ärenden som rör kyrkobyggnader, kyrkliga inventarier, kyrkotomter och begravningsplatser. Antal sektoriella ärenden och deras handläggningstid visas i tabell 23.

Tabell 22 Länsstyrelsernas ärendehandläggning 1996

Spektoriell ärendehandläggning

	Antal ärenden	Antal dagar
Ledning	0	1 015
Planering	0	1 197
Fornminnen	3 217	4 078
Byggnadsminnen	677	1 630
Byggnadsvård	2 326	5 041
Forn- o kulturlandskapsvård	417	2 064
Kulturmiljöer	277	1 311
Kyrkliga miljöer	1 320	2 224
Analys	7	1 790
Kompetensutveckling	6	1 312
Övrigt	477	594
Summa	8 724	22 256

Tvärspektoriell ärendehandläggning

	Antal ärenden	Antal dagar
Regionutveckling	2 416	436
EU:s strukturfonder, bidragshandläggning	1 338	534
EU:s strukturfonder, länsstyrelsen egen operatör	6	228
Infrastruktur	390	443
Översiktsplaner	114	225
Detaljplaner/områdesbestämmelser	1 504	602
Miljöstöd	5 689	5 248
Restaurering	256	171
Naturvård	1 375	298
Barents-frågor	0	0
Gränsregionalt samarbete	5	3
Övrig internationell verksamhet	24	28
Övrigt	184	149
Summa	13 301	8 365

Källa: RAÄ

I sitt tvärspektoriella arbete deltar länsstyrelsens kulturmiljöenhet i det regionala arbetet med exempelvis infrastrukturplanering och i kommunernas arbete med översiktsplaner, detaljplaner/områdesbestämmelser, bygglov och andra tillståndsärenden. Totalt lade länsstyrelsernas kulturmiljöfunktioner under 1996 26 procent av sin ärendehandläggningstid på tvärspektoriellt arbete. Därav krävde arbetet med EU:s miljöstöd den största tidsåtgången, 71 procent av tiden. Den tvärspektoriella handläggningen visas i tabell 24.

Tabell 23 Länsstyrelsernas sektoriella ärendehandläggning 1996. Antal dagar och ärenden

Län	Ledning		Planering		Fornrinne		Byggnadsminne		Byggnadsvård		Forn- o kultur- landskapsvård		Kulturmiljö	
	Dagar	Ärenden	Dagar	Ärenden	Dagar	Ärenden	Dagar	Ärenden	Dagar	Ärenden	Dagar	Ärenden	Dagar	Ärenden
Stockholm	35	40	236	294	236	126	236	165	236	118	13	138	37	
Uppsala	25	40	451	186	128	61	161	161	161	185	5	90	10	
Södermanland	50	50	225	163	25	12	150	39	150	50	15	25	8	
Östergötland	24	30	278	211	60	17	208	67	208	126	5	73	12	
Jönköping	34	92	338	150	26	14	439	139	439	127	24	22	17	
Kronoberg	15	28	61	76	62	14	184	104	184	103	42	19	15	
Kalmar	281	264	161	182	81	32	426	104	426	97	8	83	8	
Gotland*	31	31	180	193	60	32	440	243	440	50	4	40	8	
Blekinge	50	15	200	390	320	122	175	94	175	75	7	50	12	
Kristianstads*	50	15	192	125	57	7	201	86	201	227	28	26	6	
Malmöhus	23	64	163	159	42	27	381	123	381	40	6	201	7	
Halland	23	64	387	209	25	14	162	117	162	238	32	64	14	
Göteborg o Bohus	40	66	150	133	58	16	171	89	171	67	28	64	7	
Älvsborg	40	10	195	63	15	8	144	62	144	77	8	40	7	
Skaraborg	32	111	43	36	22	10	293	71	293	8	21	6	7	
Värmland	28	28	212	94	25	14	115	97	115	11	12	13	25	
Örebro	132	132	129	68	36	12	226	95	226	14	17	33	15	
Västmanland	39	142	83	55	112	22	267	114	267	86	42	74	10	
Kopparbergs	8	7	44	56	150	36	134	62	134	125	24	65	13	
Gävleborg	43	6	84	24	17	38	189	81	189	60	20	50	5	
Västernorrland	91	41	178	114	24	3	188	98	188	52	37	30	22	
Jämtland	34	41	178	114	24	3	188	98	188	128	43	137	19	
Västerbottens	34	41	178	114	24	3	188	98	188	128	43	137	19	
Norrbottnen	34	41	178	114	24	3	188	98	188	128	43	137	19	
Totalt	1 015	0	1 197	0	4 078	3 217	1 630	677	5 041	2 064	417	1 311	277	

* Uppgifter saknas helt eller delvis

Tabell 23 (forts.) Länsstyrelsernas sektoriella ärendehandläggning 1996. Antal dagar och ärenden

Län	Kyrklig miljö		Analys		Kompetens-utveckling				Övrigt		Totalt	
	Dagar	Ärenden	Dagar	Ärenden	Dagar	Ärenden	Dagar	Ärenden	Dagar	Ärenden	Dagar	Ärenden
Stockholm	236	109	118		59		25	30	1 477		774	
Uppsala	165	72	68		77			34	1 390		529	
Södermanland	100	29	75	7	25	6	20	24	795		303	
Östergötland	66	83	17		44		18	18	926		413	
Jönköping	292	87	157		54		18	9	1 599		440	
Kronoberg	107	49	144		58		27	30	808		315	
Kalmar	44	76	176		86			43	1 699		460	
Gotland*		81						17	0		407	
Blekinge	30	43	31		55			59	948		582	
Kristianstads*									0		0	
Malmöhus	250	129	25		30		20	3	1 210		757	
Halland	179	42	53		61		133	20	1 129		314	
Göteborg o Bohus	39	22	84		47			17	1 020		361	
Älvsborg	139	96			69			15	1 116		451	
Skaraborg	111	85	55		117			17	859		382	
Värmland	116	8	40		36			15	713		171	
Örebro	34	34	55		64		28	9	695		188	
Västmanland	12	28	36		54		270	16	804		286	
Kopparbergs	84	53	76		32		9	24	903		284	
Gävleborg	73	60	32		51			4	959		307	
Västernorrland	40	48	196		66			6	835		245	
Jämtland	32	22	98		52		7	1	600		91	
Västerbottens	42	23	92		66		29	23	728		303	
Norrbottnen	33	41	162		109		8	43	1 042		361	
Totalt	2 224	1 320	1 790	7	1 312	6	594	477	22 255	6	8 724	

Tabell 24 Länsstyrelsernas tvärsektoriella ärendehandläggning 1996. Antal dagar och ärenden

Län	Region-utveckling		EU:s strukturfonder		egen operatör		Infrastruktur		Översiktsplan.		Detailplan/områdesbestäm.		Miljöförd	
	Dagar	Ärenden	Dagar	Ärenden	Dagar	Ärenden	Dagar	Ärenden	Dagar	Ärenden	Dagar	Ärenden	Dagar	Ärenden
Stockholm							39	42	99	112	227	370		
Uppsala	5	12						25	15			123	550	
Södermanland	5	3						100	50	61	200	450		
Östergötland			4				11		1		131			
Jönköping	2	122	2	8			8	7	123	251	295	1 011		
Kronoberg	2		1	10	4	1	3	20	15	30	79			
Kalmar*	24	10	8				2	28	31	50	312	88		
Gotland*														
Blekinge	3	14					20	10	20	4	42			
Kristianstads*														
Malmöhus	25		415	1 200	195		50	10	50	5	285	50		
Halland	6		0		0		4	7	5	16	6	382	550	
Göteborg o Bohus							11		12	9	199			
Älvsborg	1	167					21	16	20	314	300	1 000		
Skaraborg	3		0		0		15		4	2	215			
Värmland	11	25	10	25			30		11	17	225	230		
Örebro							4		8		236			
Västmanland	16		12								160			
Kopparbergs	19	16	19	8	19		34	33	20	12	33	75	490	400
Gävleborg	8	1 939	10	8			19	10	7	8	8	128	142	13
Västernorrland	9		16	8			1		9		10	19		
Jämtland														
Västerbottens	260	15	10	5	10	3	5	10	7	2	4	129	487	160
Norrbottnen	37	87	27	48			8	16	0	3	8	743	520	
Summa	436	2 416	534	1 338	228	6	443	390	225	114	602	1 504	5 248	5 689

* Uppgifter saknas helt eller delvis

Tabell 24 (forts.) Länsstyrelsernas tvärsektoriella ärendehandläggning 1996. Antal dagar och ärenden

Län	Restaurering		Naturvård		Barents-frågor		Gränsreg.samarbete		Öv. internat.verksamhet		Övrigt		Totalt	
	Dagar	Ärenden	Dagar	Ärenden	Dagar	Ärenden	Dagar	Ärenden	Dagar	Ärenden	Dagar	Ärenden	Dagar	Ärenden
Stockholm			69	75									434	599
Uppsala									2				170	562
Södermanland	20	10	25	20						10	10		410	745
Östergötland	15												162	0
Jönköping	2	22	10	181					1	5	3	6	469	1 696
Kronoberg			12	50							64		205	111
Kalmar *	5	2	33	58						*	*		443	208
Gotland *													0	0
Blekinge									7	2			100	72
Kristianstads*													0	0
Malmöhus	120		25						10				1 055	1 500
Halland			5	30									407	609
Göteborg o Bohus			2										233	0
Älvsborg			20	632									378	2 125
Skaraborg	0		8				0	0	0	20			267	0
Värmland			20					1					325	280
Örebro			2										250	0
Västmanland			16	2					3	5	15		222	7
Kopparbergs	1	1	14	87				2		7		11	649	652
Gävleborg													194	2 106
Västernorrland	1		30								10		105	8
Jämtland				46				3		5		157	238	630
Västerbottens	7	194	7	194					4				801	712
Norrbottnen			0						0		27		848	679
Summa	171	256	298	1 375	0	0	3	5	28	24	149	184	8 365	13 301

Kommunerna

Kommunerna ansvarar för den fysiska planeringen enligt PBL, "Det är en kommunal angelägenhet att planlägga användningen av mark och vatten." (1 kap, 2 §) I PBL finns bestämmelser om hur kulturhistoriskt värdefulla miljöer och byggnader ska tas till vara vid t.ex. nybyggnad eller ombyggnad. Vid planläggningen har kommunerna att tillämpa NRL med dess grundläggande hushållningsbestämmelser till skydd för kulturvärdena i den fysiska miljön.

Kommunernas arbete med kulturmiljön är integrerad i kommunens totala plan- och byggverksamhet och innebär konkret bl.a. att de utarbetar och beslutar om planer (översiktsplaner, fördjupade översiktsplaner, detaljplaner och områdesbestämmelser). Kommunerna hanterar också bygglov, bygganmälningar och byggsamråd. Hittills har uppgifter om detta inte samlats in.

Uppgifterna i tabell 25 från kommunenkäten ger en uppfattning om hur många byggnader som säkerställts under 1995. Statistiken är dock inte heltäckande då uppgifter finns tillgängliga från enbart 145 kommuner. Jämfört med antalet byggnadsminnen i landet förefaller antalet skyddade byggnader i detaljplan eller områdesbestämmelse vara högt. Det stora antalet skyddade byggnader fördelas på ett fåtal kommuner. Exempelvis har Luleå angivit totalt 532 byggnader. Av de svarande 272 kommunerna har 127 kommuner inte haft uppgifter tillgängliga eller av annan orsak inte besvarat frågan.

Bebyggelse med skyddsbestämmelse i områdesbestämmelser eller detaljplan kan ge fastighetsägare rätt till ersättning. Av de 272 kommuner som besvarat kommunenkäten har endast fyra kommuner uppgivit att sådan ersättning utbetalats under 1995.

Rätten till förköp av fastigheter på grund av fastighetens kulturhistoriska värde har under 1995 utnyttjats av två kommuner.

Tabell 25 Kulturhistoriskt värdefulla byggnader som säkerställts eller fått visst skydd i kommunerna under 1995

	Antal byggnader	Antal kommuner
Skyddsbestämmelser/preciserade egenskapsbestämmelser i antagna detaljplaner/områdesbestämmelser	1 144	117
Allmänna hänsynsbestämmelser i antagna detaljplaner/områdesbestämmelser	630	89
Utökad lovplikt i antagna detaljplaner/områdesbestämmelser	1 818	102

Källa: Enkät till kommunerna, SCB 1996

Användningen av kvartersmark och bestämmelser om byggnaders, andra anläggningars och tomters användning, placering, utformning och utförande meddelas i detaljplaner och områdesbestämmelser. Innehållet i dessa regleras i PBL. Med q-markering införs egenskapsbestämmelsen värdefulla byggnader och områden medan en Q-markering medför användningsbestämmelse. Med dessa markeringar preciseras rivningsförbud eller olika skydd mot förändring av befintlig bebyggelse.

Det saknas övergripande uppgifter om i vilken utsträckning skyddsbestämmelser skrivs in i områdesbestämmelser eller detaljplaner. Sedan PBL trätt i kraft 1987 finns inget tvång på inrapportering av fastställda detaljplaner. Boverket erhåller dock regelbundet sådan information från sju länsstyrelser. En sammanställning av detta material med hänsyn till bevarandaspekten q och Q visas i tabell 26.

Tabell 26 Detaljplaner med q- eller Q-markering 1994-1995 i vissa län

Län	Detaljplaner		
	Totalt Antal	däruv med q- eller Q-markering Antal	Procent
Östergötlands	162	41	25
Malmöhus	304	62	20
Hallands	71	9	13
Örebro	89	8	9
Kopparbergs	113	19	17
Västerbottens	123	10	8
Norrbottens	172	26	15

Källa: Boverket

Planeringsunderlag

I myndighetsarbetet används olika planeringsunderlag, t.ex. kulturmiljöprogram, program för byggnadsmiljöer, för odlingslandskapet osv. Ofta baseras de regionala och kommunala planeringsunderlagen på kunskapsunderlag som arbetats fram av läns museerna och/eller kommunerna. Kunskapen om planeringsunderlagens omfattning och utbredning är i dagsläget inte komplett. Nedan redovisas uppgifter om några regionala och kommunala planeringsunderlag.

1995 fanns det **regionala kulturmiljöprogram** i 15 av landets 24 län. Programmens formella status och ambitionsnivå varierar, liksom samspelet mellan regionala och kommunala program. Arbeta med att ta fram eller förbättra kulturmiljöprogram pågår i flera län.

Sedan 1991 har **länsvisa program för bevarande av odlingslandskapets natur- och kulturvärden** utarbetats som underlag för natur- och kulturvårdens intressen inom jordbruket. Tabell 27 visar hur mycket jordbruksmark per län som upptagits i bevarandeprogrammen. Programmen upptar tillsammans ca 1 300 000 hektar jordbruksmark vilket motsvarar drygt 38 procent av landets totala areal jordbruksmark.

I **kommunala kulturmiljöprogram** redovisas och värderas kommunernas värdefulla kulturmiljöer. År 1995 har 42 procent av kommunerna utarbetat sådana program. Arbetet med att utarbeta kulturmiljöprogram pågår i 13 procent av kommunerna. Se tabell 28.

I dessa finns bl.a. beskrivning/värdering av bebyggelse, kulturlandskap och fornlämningar. Programmet innehåller ofta också övergripande mål och åtgärdsprogram. Vad som ingår i de 120 kulturmiljöprogrammen framgår av tabell 29.

Tabell 27 Jordbruksmark i bevarandeprogram 1992. Hektar. Länsvis fördelning

Län	Jordbruksmark i bevarandeprogram	
	hektar	andel av total jordbruksmark, %
Stockholms	45 000	39
Uppsala	56 700	32
Södermanlands	52 700	33
Östergötlands	97 000	37
Jönköpings	60 000	41
Kronobergs	43 000	47
Kalmar	..	40
Gotlands	70 000	71
Blekinge	46 000	88
Kristianstads	53 000	39
Malmöhus	160 000	48
Hallands	76 000	53
Göteborg o Bohus	33 500	38
Älvsborgs	52 000	21
Skaraborgs	51 000	16
Värmlands	45 000	30
Örebro	31 000	24
Västmanlands	60 000	43
Kopparbergs	31 400	33
Gävleborgs	47 000	51
Västernorrlands	26 000	36
Jämtlands	29 000	33
Västerbottens	24 000	26
Norrboten	33 000	49
Summa	1 300 000	38

Källa: Länsvisa program för bevarande av odlingslandskapets natur- och kulturvärden, RAÄ 1994

Tabell 28 Kulturmiljöprogram i kommunerna 1995

	Antal kommuner	Procent
Program utarbetat	120	42
Arbete pågår	36	13
Program saknas	116	40
Uppgift saknas	16	6
Summa	288	100

Källa: Enkät till kommunerna, SCB 1996

Tabell 29 Kulturmiljöprogrammets innehåll 1995

	Antal kommuner
Övergripande kommunala mål för kulturmiljön	68
Beskrivning/värdering av	
- bebyggelse	117
- kulturlandskap	98
- fornlämningar	88
Åtgärdsprogram	53
Annat	14

Källa: Enkät till kommunerna, SCB 1996

Av de 120 kommuner som har utarbetat kulturmiljöprogram har huvuddelen, 94 kommuner, kopplat dem till kommunens översiktsplan. I översiktsplanen klargörs var kulturmiljön har sådan betydelse att lagens anspråk på skydd är tillämplig och hur det kan tillgodoses. Olika sektorsintressen sammanvägs och översiktsplanen ger därför, utan att vara juridiskt bindande, anvisningar om hur kommunen vill att utvecklingen i kommunen ska ske.

Av de 120 färdigställda kulturmiljöprogrammen är huvuddelen, 107 program, politiskt antagna, i första hand av kommunfullmäktige, se tabell 31. Huvuddelen av programmen antogs i slutet av 80- eller i början av 90-talet. En bidragande orsak till att programmen kom till var antagligen införandet av plan- och bygglagen (PBL).

Det kan påpekas att i sju av landets 288 kommuner har kulturmiljöprogrammen reviderats och att revidering pågår i ytterligare nio kommuner.

Tabell 30 Kulturmiljöprogram 1995. Länsvis fördelning

Län	Antal kommuner		
	totalt i länet	som utarbetat program	där arbete pågår
Stockholm län	25	17	1
Uppsala län	6	2	2
Södermanlands län	9	4	1
Östergötlands län	13	3	2
Jönköpings län	11	8	
Kronobergs län	8	4	2
Kalmar län	12	6	
Gotlands län	1		
Blekinge län	5	1	
Kristianstad län	13	3	2
Malmöhus län	20	7	2
Hallands län	6	6	
Göteborgs- o Bohuslän	15	12	1
Älvsborgs län	19	9	4
Skaraborgs län	17	5	1
Värmlands län	16	7	1
Örebro län	12	4	4
Västmanlands län	11	6	1
Kopparbergs län	15	5	2
Gävleborgs län	10	1	2
Västernorrlands län	7	3	2
Jämtlands län	8	1	1
Västerbottens län	15	4	2
Norrbottnens län	14	2	3
Totalt	288	120	36

Källa: Enkät till kommunerna, SCB 1996

Tabell 31 Politiskt antagna kulturmiljöprogram 1995. Länsvis fördelning

Län	Antaget av			
	Kommunfullmäktige/styrelse	Byggnadsnämnd/motsv.	Kulturnämnd/motsv.	Annan instans
Stockholms	11	2	4	1
Uppsala	1		1	
Södermanlands	3			
Östergötlands	2			
Jönköpings	7			
Kronobergs	4		1	
Kalmar	5			
Gotlands				
Blekinge	1			
Kristianstad	2	1		
Malmöhus	7	1	1	
Hallands	5	1		
Göteborgs- o Bohus	12	2	2	
Älvsborgs	8		1	
Skaraborgs	2	1	2	
Värmlands	7			
Örebro	3	1	1	
Västmanlands	6			
Kopparbergs	1		2	
Gävleborgs	1			
Västernorrlands	3			
Jämtlands				1
Västerbottens	3			
Norrbottens	1			
Summa	95	9	15	2

Källa: Enkät till kommunerna, SCB 1996

Av de 272 kommunerna som besvarat kommunenkäten uppger 233 att de kontinuerligt följer upp utpekade kulturhistoriskt värdefulla miljöer. Uppföljningen genomförs på olika sätt, vilket framgår av tabell 32.

Tabell 32 Kommunernas uppföljning av kulturhistoriskt värdefulla miljöer 1995

Uppföljning genom...	Antal kommuner
rekommendationer i kommuntäckande översiktsplan	193
rekommendationer i fördjupade översiktsplaner	152
bestämmelser i detaljplaner	189
bestämmelser i områdesbestämmelser	113
miljöprogram/liknande rådgivningsskrifter	46
informationsskrifter till fastighetsägare	64
annat	30

Källa: Enkät till kommunerna, SCB 1996

Kunskapsuppbyggnad

Som bas för kulturarvssektorns beslut och information om kulturmiljöerna och kulturarvet står kunskapen om kulturarvet. Det krävs en kontinuerlig vidareuppbyggnad av kunskap om kulturarvet, dess materiella och immateriella innehåll samt dess sammanhang och förändringar, för att kulturarvet ska kunna tas tillvara på ett för samhället riktigt sätt.

Övergripande utvecklingsarbete

Riksantikvarieämbetet

RAÄ:s roll inom kunskapsuppbyggnad är bl.a. att stärka grunden för det regionala och kommunala kunskapsarbetet genom att utveckla metoder för inventeringar, dokumentation och analys av kulturmiljöerna. RAÄ bedriver och stödjer forskning samt innehar specialistkompetens.

RAÄ tillhandahåller och utvecklar de centrala registren över kulturmiljöerna. Idag finns register över landets fornlämningar, byggnadsminnen och statliga byggnadsminnen, riksintresseområden m.m., dvs. de kulturminnen och kulturmiljöer som är särskilt skyddade genom lag, se bl.a. Kulturmiljöns innehåll sid 7. Ytterligare register som kommer att vidga perspektivet mot det vardagliga landskapets kulturvärden är under uppbyggnad.

Länsmuseer

Länsmuseerna har ett ansvar för den regionala kunskapsuppbyggnaden. Kunskapen om länet används bl.a. vid utarbetande av underlag för kommunala eller regionala kulturmiljöprogram som ofta tas fram på uppdrag av kommunerna och länsstyrelserna för att användas i deras myndighetsarbete. Relevant statistik över länsmuseernas kunskapsuppbyggande verksamhet finns inte då denna rapport sammanställs. Den sammanfaller dock till stora delar med de uppgifter som återfinns under rubriken Myndighetsarbete, planeringsunderlag på sid 25.

Arkeologisk undersökningsverksamhet

Genom den arkeologiska undersökningsverksamheten tillförs kunskap om kulturarvet. Den omfattar arkeologiska utredningar, förundersökningar och slutundersökningar inför infrastrukturbyggnader och annan markexploatering samt rapportering av erhållna undersökningsresultat. Verksamhetens omfattning varierar med konjunkturen för infrastruktur och markexploatering.

Länsmuseer

Länsmuseerna utför arkeologisk undersökningsverksamhet på regional nivå. Antalet ärenden år 1993 avseende arkeologisk utredning, förundersökning och slutundersökning uppgick till 591 medan 36 ärenden avsåg arkeologisk undersökning i forskningssyfte, se Kulturmiljövård -93, Ku 19 SM 9401. Motsvarande uppgifter för senare år finns inte tillgängliga.

Riksantikvarieämbetet

Tidsåtgången för arkeologisk undersökningsverksamhet som RAÄ bedrev 1996 visas i tabell 33. Dessa genomfördes till en kostnad av ca 130 miljoner kronor, vilket kan sättas i relation till de av länsstyrelserna beviljade kostnaderna för landets totala arkeologiska undersökningar som under 1995/96 (18 månader) uppgick till 284 miljoner kronor.

Tabell 33 RAÄ:s arkeologiska uppdragsverksamhet 1992-1996. Tidsåtgång i timmar

År	Timmar
1992	247 726
1993	313 522
1994	283 736
1995	253 345
1996	246 416

Källa: RAÄ

Inventeringsarbete

Inventeringar av landskap, bebyggelse m.m. är en vanlig form av kunskapsunderlag. Sammantaget är det betydande belopp som avsatts för sådana inventeringar. Uppgifter om beloppets storlek saknas dock.

I enkäten till kommunerna ombads dessa uppskatta hur stor andel av tätortsbebyggelsen som är inventerad år 1995, se tabell 34.

Tabell 34 Andel kulturhistoriskt inventerad tätortsbebyggelse i kommunen 1995

Andel av tätortsbebyggelsen	Antal kommuner	Procent
Hela	112	39
Mer än hälften	53	18
Hälften	21	7
Mindre än hälften	72	25
Ingen del	9	3
Ej besvarat	21	7
Summa	288	100

Källa: Enkät till kommunerna, SCB 1996

Det är främst bebyggelsen som inventerats. 39 procent av kommunerna uppger att hela kommunens tätortsbebyggelse är inventerad och 18 procent att den är inventerad till mer än hälften. Motsvarande siffror för byggnader utanför tätorten är 29 respektive 20 procent, se tabell 35.

Tabell 35 Andel kulturhistoriskt inventerad byggelse utanför kommunens tätort 1995

Andel byggnader	Antal kommuner	Procent
Alla	84	29
Mer än hälften	58	20
Hälften	17	6
Mindre än hälften	90	31
Ingen del	17	6
Ej besvarat	22	8
Summa	288	100

Källa: Enkät till kommunerna, SCB 1996

Under senare år har i ökande utsträckning hela miljöer uppmärksammas och inventerats. Det gäller kulturlandskapet med odlingslandskap samt ängs- och hagmark. Det gäller också industrimiljöer, parker och trädgårdar, se tabell 36.

Tabell 36 Övrigt kulturhistoriskt inventerat kulturlandskap, t.ex. odlingslandskap, parker, trädgårdar 1995. Antal kommuner

Andel övrigt kulturlandskap	Antal kommuner	Procent
Helt/delvis	219	76
Ingen del	47	16
Ej besvarat	22	8
Summa	288	100

Källa: Enkät till kommunerna, SCB 1996

På frågan om kommunen har tillräckligt kulturhistoriskt underlag för att utarbeta planer och hantera ärenden om bygglov, bygganmälningar och andra tillståndsärenden svarar huvuddelen av kommunerna att man helt eller delvis har kulturhistoriskt underlag för sådant arbete, se tabell 37.

Tabell 37 Kulturhistoriskt underlag för planering och ärendehantering 1995

Underlag för behandling av	Antal kommuner			
	Helt	Delvis	Ingen del	Uppgift saknas
- översiktsplanen	93	164	6	25
- detaljplaner och områdesbestämmelser	59	182	6	41
- bygglov	55	179	9	45
- byggnämningens ärenden	47	173	15	53
- andra tillståndsärenden	37	175	10	66

Källa: Enkät till kommunerna, SCB 1996

Vård

Vårdarbete

I vården av kulturarvet ingår att vårda och förvalta kulturmiljöer, landskap, byggnader, fornlämningar och föremål men också att bevara immateriella värden. Merparten av landets alla miljöer med kulturhistoriska värden vårdas och tas om hand av allmänheten genom fastighetsägares, företagares och föreningars insatser.

Länsmuseer

Inom det regionala vårdarbetet är länsmuseerna en utförande aktör. Arbetet kan innebära att projektera/planera och skriva program för vårdåtgärder av föremål, fornlämningar, landskap och byggnader inom länet, att utföra konkreta vårdåtgärder och att dokumentera, utöva antikvarisk kontroll och följa upp vårdåtgärder. Statistik över länsmuseernas vårdarbete saknas när denna rapport sammanställs.

Kommunerna

Kommunerna har som fastighetsägare ansvar för att vårda sina egna kulturmiljöer. Vissa kommuner utför även konkreta vårdåtgärder i fornlämningsområden, ofta inom ramen för olika arbetsmarknadsprojekt. Statistik över detta saknas. En viss uppfattning om storleksordningen ger uppgifterna i tabell 14, sid 16. Enligt den har 63 kommuner använt totalt ca 2 725 000 kronor för fornvård.

Det frivilliga/kulturpolitiska ansvaret kommer till uttryck i stöd till hembygdsföreningar, studieförbund m.m. samt i flera kommuner genom satsningar på lokala museer.

Riksantikvarieämbetet

RAÄ bistår regionorganisationen, andra aktörer och allmänheten med rådgivning, stöd och expertkompetens inom kulturmiljöns vårdområde. Dessutom utförs vård och konservering på uppdrag. RAÄ vårdar och förvaltar de 78 fastigheter som är i myndighetens ägo.

Bidrag för vårdarbete

Statliga bidrag

För kulturmiljövårdande åtgärder inom byggnadsvård, fornvård och kulturlandskapsvård kan statliga bidrag erhållas via länsstyrelsen. Bidragsvårdsmedlen fördelas av RAÄ till länsstyrelserna i form av ramar. Länsstyrelserna gör sedan bedömningar och avvägningar inom länet och fattar beslut om tilldelning av bidragsvårdsmedel till olika objekt, ofta efter rådgivning med länsmuseerna om de planerade åtgärdernas lämplighet.

År 1996 betalade länsstyrelserna ut totalt ca 229 miljoner kronor i olika bidrag till kulturmiljövård. Här ingår de bidrag för landskapsvård om ca 4 miljoner kronor som fördelats ur jordbruksbudgeten, dock inte bidragen för EU:s miljöstöd som ännu inte betalats ut.

Tabell 38 visar hur länsstyrelserna fördelade de olika bidragen 1996. Storstadslänen Stockholm och Göteborg har på grund av det stora antalet byggnader med kulturhistoriskt värde kombinerat med högt förändringstryck fördelat stor andel av bidragsmedlen till ombyggnad av kulturhistoriskt värdefull bebyggelse.

Tabell 38 Statliga bidrag till kulturmiljövård 1996. Tusen kronor

Län	Forn- minnen	Byggnads- minnen	Kultur- landskap	Ombygg- nad	Syssel- sättnings- medel	Land- skaps- vård	Summa
Stockholms	1 188	6 754	497	21 001	2 792		32 232
Uppsala	724	1 510	512	4 709			7 455
Södermanlands	361	1 575	35	1 960	5 318	60	9 309
Östergötlands		1 316		5 259	2 000		8 575
Jönköpings	22	1 420	483	4 232	1 147	1 371	8 675
Kronobergs	416	1 267	856	2 703	1 875		7 117
Kalmar	946	3 179	258	9 436	951		14 770
Gotland		1 376		10 740	2 401		14 517
Blekinge	541	989	271	4 099	2 314		8 214
Kristianstads	284	643	298	4 727			5 952
Malmöhus		3 713		6 247	216		10 176
Hallands	576	1 419	919	3 029	4 610		10 553
Göteborgs- o Bohus	1 474	2 676	560	34 191	6 063		44 964
Älvsborgs	216	1 352	337	1 892	985	28	4 810
Skaraborgs	957	1 420	601	3 765	2 766	0	9 509
Värmlands	496	1 701	606	1 654	1 981		6 438
Örebro	643	1 271	349	12 436	2 467		17 166
Västmanlands	538	2 045	195	7 628	602		11 008
Kopparbergs	588	1 723	205	2 068	1 230		5 814
Gävleborgs	291	1 109	375	6 260	2 184	2	10 221
Västernorrlands	307	1 346	535	3 555	1 479		7 222
Jämtlands		636		2 245	16		2 897
Västerbottens	627	3 201	916	1 724	3 499	2 900	12 867
Norrbottens	560	1 041	539	3 756	4 442		10 338
Summa	11 755	44 682	9 347	159 316	51 338	4 361	280 799

Källa: RAA

Kommunala bidrag

Även kommunala bidrag för kulturmiljöåtgärder kan erhållas. Under 1995 gav 17 kommuner bidrag till fastighetsägare för byggnadsvård. Bidragen varierar mellan 5 000 kronor och 1 miljon kronor.

I kommunenkäten ställdes också frågor om EU-bidrag och andra EU-satsningar. Fyra kommuner erhöll under 1995 EU-bidrag för kulturmiljöers upprustning, levandegörande etc.

Sju kommuner har under 1995 deltagit i och varit med om att finansiera projekt rörande kulturmiljöers upprustning, levandegörande etc. och som fått EU-bidrag.

Information och publik verksamhet

Information och publik verksamhet syftar till att visa, informera om och sprida kunskap om kulturarvets innehåll och värden. Samtliga aktörer inom kulturmiljösektorn publicerar informationsmaterial av olika karaktär, från råd och anvisningar kring lagstadgade frågor till information om exempelvis material och metoder för underhåll av byggnader. Detta kan ske genom att tryckt information sprids från RAÄ, länsstyrelserna, läns museer eller någon kommunal instans. Exempel på informationsmaterial som produceras av kommunerna är råd och riktlinjer för bygglov. Radio och TV bidrar också till informations- och kunskapspridningen.

Studieförbundens cirkelverksamhet

Genom studieförbundens cirkelverksamhet sprids också kunskap om kulturmiljöområdet. Ett antal av de cirklar i ämnen med anknytning till kulturarvet och kulturmiljön som genomfördes i landet läsåren 1993/94 och 1994/95 och hur många som deltog i dessa cirklar visas i tabell 39.

Tabell 39 Studieförbundens cirkelverksamhet med anknytning till kulturarv och -miljö 1993/94 och 1994/95. Antal cirklar och deltagare

Ämnesgrupp	Antal	1993/94	1994/95	Ämnesgrupp	Antal	1993/94	1994/95
Arkeologi	cirklar	117	89	Konsthantverks- hist. förståelse	cirklar	622	716
	deltagare	1 069	894		deltagare	5 853	6 624
	därav kvinnor	483	420		därav kvinnor	4 329	5 199
Etnografi, folklivsforskning	cirklar	3 467	2 800	Konsthistorisk förståelse, teori	cirklar	1 169	1 165
	deltagare	32 146	26 303		deltagare	13 832	13 529
	därav kvinnor	19 545	15 357		därav kvinnor	11 256	11 201
Historia	cirklar	3 795	4 115	Arkitektur, bygganläggning, lantmäteri	cirklar	691	580
	deltagare	36 096	38 829		deltagare	5 519	4 219
	därav kvinnor	22 559	24 180		därav kvinnor	2 129	1 968

Källa: Studieförbund 1994/95, Ku 10 SM 9501, SCB 1995

Besök på kulturminnesplatser

Allmänhetens vanor att besöka kulturminnesplatser har undersökts av Statens kulturråd. I urvalsundersökningar ställdes frågor om besök vid runsten, kyrka,

nedlagd arbetsmiljö och historisk miljö under en 12-månadersperiod 1993. Frågorna ställdes till befolkningen i åldern 15-79 år, se tabell 40.

Tabell 40 Besök på kulturminnesplatser 1993. Andel av befolkningen i åldern 15-79 år

	Runsten ¹⁾	Kyrka ²⁾	Nedlagd arbetsmiljö	Historisk miljö	Totalt
Män	28	29	11	22	50
Kvinnor	28	36	8	21	49
<i>Ålder</i>					
15-24	22	32	6	16	55
25-44	33	34	12	26	55
45-64	30	34	11	24	49
65-79	20	23	5	14	34
<i>Utbildning</i>					
Förgymnasial	18	21	6	11	34
Gymnasial	30	34	11	23	54
Eftergymnasial	44	51	15	41	69
<i>Region</i>					
Stockholm	28	37	12	24	50
Malmö och Göteborg	36	39	8	23	54
Tätort	26	27	9	21	47
Glesbygd	28	33	11	21	50
Totalt	28	32	10	22	49

¹⁾ Runsten inklusive hållristning, gravhög och ruin

²⁾ Kyrka inklusive slott och herrgård

Källa: Kulturbarmetern i detalj: Tema Konst, museer och utställningar 1995, Statens kulturråd 1995

Museer

Inom kulturarvssektorn är det vanligt att förmedla kulturarvets innehåll och betydelse genom verksamheten med utställningar och tillhörande visningar. En stor del av denna verksamhet drivs av museerna, läns museer, kommunala museer och andra museer. Tabell 41 visar besöksfrekvensen vid landets museer 1994 och 1995. I statistiken ingår museer som har anställd yrkesutbildad personal som tillsammans utfört minst ett årsverke.

Tabell 41 Besök vid museer 1994 och 1995

Län	Besök i 1 000-tal	
	1994	1995
Stockholms	8 468	7 875
Uppsala	415	386
Södermanlands	143	138
Östergötlands	918	861
Jönköpings	190	197
Kronobergs	63	73
Kalmar	330	419
Gotland	175	196
Blekinge	127	141
Kristianstads	121	134
Malmöhus	1 037	999
Hallands	176	162
Göteborgs o Bohus	1 213	1 130
Älvsborgs	311	267
Skaraborgs	178	191
Värmlands	197	201
Örebro	140	134
Västmanlands	298	314
Kopparbergs	528	531
Gävleborgs	231	228
Västernorrlands	510	480
Jämtlands	120	211
Västerbottens	362	393
Norrbottens	460	498
Summa	16 709	16 157
därav läns museer	2 729	2 878
kommunala	4 319	3 841

Källa: Museistatistik 1994, Ku 14 SM 9501, SCB 1995 och Museistatistik 1995, Ku 14 SM 9601, SCB 1996

Likaså är olika evenemang som stadsvandringar, historiska temadagar t.ex. i samband med en stads jubileum, samt visningar i fält av största betydelse för förmedling av kulturarvet. Läns museerna och de kommunala museerna driver eller medverkar vid ett flertal sådana arrangemang. Någon statistik över sådan verksamhet finns inte samlad på nationell nivå.

Riksantikvarieämbetet

RAÄ sprider information och kunskap om kulturmiljösektorns arbete och kulturarvets innehåll och värden på nationell nivå. Den sprids såväl till allmänheten som till myndigheter och politiker, bl.a. genom publikationer och andra massmedier.

Några av RAÄ:s egna fastigheter - Birka i Mälaren, Eketorp på Öland, Glimmingehus i Skåne, Södra Råda gamla kyrka i Västergötland samt Källa på Öland - är stora besöksmål. 1995/96 uppgick antalet besökare vid RAÄ:s fastigheter till 281 000, se tabell 42. Av en enkätundersökning till besökare vid nämnda besöksmål som gjordes sommaren 1996 framgår att det för mer än hälften av besökarna var upplevelsen av den historiska miljön som lockat till besöket.

Tabell 42 Besök vid RAÄ:s fastigheter 1993/94-1995/96. Antal entrébelagda besök

Fastighet	Besök i 1 000-tal			
	1993/94	1994/95	1995/96 (12 mån)	1995/96 (18 mån)
Birka	52	55	58	125
Glimmingehus	63	70	75	120
Eketorp	92	73	74	124
Övriga	66	86	74	100
Summa	273	284	281	469

Källa: RAÄ

Sedan 1988 anordnar RAÄ i samverkan med regionorganisationen, kommunerna och övriga aktörer, Kulturhusens dag i hela Sverige. Initiativet kommer från Europarådet. Kulturhistoriskt intressanta byggnader som vanligen är stängda för allmänheten öppnas en söndag i september. Varje år drivs kampanjen med ett nytt tema. Antalet öppnade hus har varierat beroende på vilket tema som varit aktuellt. Tabell 43 visar bl.a. antal öppnade hus/objekt och antal besökare. Arrangemanget är inte entrébelagt varför antalet besökare är approximativt.

Tabell 43 Kulturhusens dag 1988-1996

	Antal medverkande			Antal besökare, (skattat antal)
	län	kommuner	objekt	
1988	21	113	725	41 000
1989	23	129	759	52 000
1990	20	127	534	17 000
1991	24	143	502	20 000
1992	24	127	402	33 000
1993	23	104	306	26 000
1994	24	154	459	75 000
1995	24	122	355	75 000
1996	24	147	460	125 000

Källa: RAÄ

Tabellförteckning

Tabell	Sida	
1	7	Antal fornlämningar och fornlämningslokaler 1997. Länsvis fördelning
2	8	Kyrkor 1997. Länsvis fördelning
3	8	Inventerade kyrkor redovisade efter byggnadsperiod
4	9	Faktiskt antal byggnadsminnen 1997. Länsvis fördelning
5	10	Byggnadsminnen enligt Kulturminneslagen 1997
6	11	Statliga byggnadsminnen 1997
7	12	Skyddade arealer totalt enligt NVL 1995-06-30
8	12	Nationalparker med skyddsmotiv K 1995-06-30. Areal i hektar
9	13	Riksintresseområden 1997. Länsvis fördelning
10	13	UNESCO:s världsarvslista. Svenska objekt, april 1997
11	14	Statens utgifter inom kulturmiljösektorn 1995/96 (18 månader). Tkr
12	15	Länsstyrelsernas verksamhetskostnader för kulturmiljövård 1995/96 (18 månader). Tkr. Länsvis fördelning
13	15	Länsmuseernas bidrag från stat, landsting och kommun 1995. Tkr
14	16	Kommunernas kostnader för kulturmiljöarbete 1995. Tkr
15	16	Riksantikvarieämbetets personal 1996. Antal årsverken
16	17	Länsstyrelsernas personal inom kulturmiljöområdet 1996. Antal årsverken
17	17	Länsmuseernas personal inom kulturmiljöområdet 1994. Antal årsverken
18	18	Kommunernas kompetens inom kulturmiljöområdet 1995. Antal årsverken, länsvis fördelning
19	18	Personalens organisatoriska placering i kommunen 1995
20	18	Kommunernas personal inom kulturmiljöområdet 1995. Antal årsverken
21	18	Kommunernas användning av annan kompetens 1995
22	19	Länsstyrelsernas ärendehandläggning 1996
23	20	Länsstyrelsernas sektoriella ärendehandläggning 1996. Antal dagar och ärenden
24	22	Länsstyrelsernas tvärsektoriella ärendehandläggning 1996. Antal dagar och ärenden
25	24	Kulturhistoriskt värdefulla byggnader som säkerställt eller fått visst skydd i kommunerna under 1995
26	24	Detaljplaner med q- eller Q-markering 1994-1995 i vissa län
27	25	Jordbruksmark i bevarandeprogram 1992. Hektar. Länsvis fördelning
28	25	Kulturmiljöprogram i kommunerna 1995
29	26	Kulturmiljöprogrammets innehåll 1995
30	26	Kulturmiljöprogram 1995. Länsvis fördelning
31	27	Politiskt antagna kulturmiljöprogram 1995. Länsvis fördelning
32	27	Kommunernas uppföljning av kulturhistoriskt värdefulla miljöer 1995
33	28	RAÄ:s arkeologiska uppdragsverksamhet 1992-1996. Tidsåtgång i timmar
34	29	Andel kulturhistoriskt inventerad tätortsbebyggelse i kommunen 1995
35	29	Andel kulturhistoriskt inventerad bebyggelse utanför kommunens tätort 1995
36	29	Övrigt kulturhistoriskt inventerat kulturlandskap, t.ex. odlingslandskap, parker, trädgårdar 1995. Antal kommuner
37	30	Kulturhistoriskt underlag för planering och ärendehantering 1995
38	31	Statliga bidrag till kulturmiljövård 1996. Tusen kronor
39	32	Studieförbundens cirkelverksamhet med anknytning till kulturarv och -miljö 1993/94 och 1994/95. Antal cirklar och deltagare
40	33	Besök på kulturminnesplatser 1993. Andel av befolkningen i åldern 15-79 år
41	34	Besök vid museer 1994 och 1995
42	35	Besök vid RAÄ:s fastigheter 1993/94-1995/96. Antal entrébelagda besök
43	35	Kulturhusens dag 1988-1996

Kvalitetsdeklaration - Länsstyrelsernas kulturmiljöverksamhet 1996

0 Administrativa uppgifter om produkten

0.1 Benämning

Kulturmiljöstatistik 1995

0.2 Statistikområde

Kultur och Fritid

0.3 Ansvarig myndighet, person etc

Statistikansvarig myndighet: Statens Kulturråd. Kontaktperson är Sten Månsson, tel 08-679 31 56, fax 08-611 13 49.

Statistiken samlas in och bearbetas av Riksantikvarieämbetet. Kontaktperson är Mia Andersson, telefon 08-783 90 00, fax 08-660 72 84.

0.4 Syfte och historik

Statistiken ska belysa kulturmiljöarbetets omfattning, inriktning och finansiering. Den skall i kvantitativa termer ge en allmän beskrivning av området. Regionala jämförelser eftersträvas.

0.5 Användare och användningsområde

Statistiken skall fungera som underlag för planering, uppföljning och utvärdering av verksamheten. Den skall bland annat kunna användas av RAÄ, länsstyrelser och andra statliga instanser liksom Svenska kommunförbundet, Landstingsförbundet, läns museer, kommuner samt andra regionala och lokala instanser. Forskare och studerande kan utnyttja statistiken vid analyser och då ofta tillsammans med annan information som finns om en kultursektor eller en enskild kommun. Den kan också användas för att ge allmänheten information om kulturmiljön.

1 Innehåll

1.1 Statistiska storheter

Objekt och population

Sveriges länsstyrelser som år 1996 var 24 stycken.

Definitioner

Personal. Med årsverken/årsarbetskraft avses anställningar omräknade till heltidsanställningar.

Statistiska mått

Det vanligaste statistiska måttet är summa. I vissa fall redovisas andelar.

Redovisningsgrupper

Uppgifterna redovisas på riks- och länsnivå.

1.2 Jämförbarhet med annan statistik

Tidigare har statistik avseende 1992 års kulturmiljövärd publicerats i rapporten Kulturstatistik 1985-1992: Ekonomi, verksamhet, kultur- och medievanor utgiven av SCB 1994. Statistiskt meddelande Ku 19 9501 innehåller en redovisning av länsstyrelsernas och läns museernas kulturmiljöverksamhet kalenderåret 1993.

2 Tid

2.1 Referenstid

Kalenderår, i detta SM 1996.

2.2 Framställningstid

Framställningstiden är ca sju månader

2.3 Punktlighet

Publicering sker enligt överenskommelse med Statens Kulturråd, omkring 1 juni 1997.

2.5 Frekvens

Ej fastställd

2.6 Jämförbarhet över tiden

Statistik om länsstyrelsernas kulturmiljöverksamhet framställdes av RAÄ i en försöksomgång avseende budgetåret 1994/95.

3 Uppläggning och tillförlitlighet

3.1 Tillförlitlighet totalt

Statistiken om länsstyrelsernas kulturmiljöverksamhet är en totalundersökning av de ingående objekten, länsstyrelserna. Statistiken har granskats på objektsnivå. Vissa länsstyrelser har inte haft uppgifter tillgängliga på den detaljeringsnivå som efterfrågats.

3.2 Osäkerhetskällor

Täckning

Länsstyrelserna och dess kulturmiljöverksamhet är relativt väl avgränsade.

Urval

Undersökningen är en totalundersökning.

Uppgiftsinsamling

Uppgifter samlas in via postenkät. Blanketten skickades ut den 20 december 1996. (Se bilaga 4.) Den 1 mars 1997 var sista datum för att skicka in blanketten. Påminnelsearbete har inte genomförts.

Bortfall

Statistikuppgifter har lämnats av 23 länsstyrelser.

Partiella bortfallet föreligger eftersom vissa länsstyrelser inte besvarat samtliga frågor. Av tabellerna i det statistiska meddelandet framgår hur många länsstyrelser som inte kunnat besvara de olika frågorna.

Bearbetning

Uppgifterna dataregistreras i PC av RAÄ. Granskning och rättning görs manuellt.

3.3 Redovisning av osäkerhetsmått

Ingen redovisning sker.

4 Tillgänglighet

4.1 Statistik: publicering och spridning

Statistik för 1996 publiceras i detta Statistiska meddelande.

4.2 Primärmaterial

Andra uttag än vad som publiceras i statistiskt meddelande kan beställas genom RAÄ:s kontaktperson. Leverans kan ske på diskett.

Kvalitetsdeklaration - Läns museernas/de regionala museernas verksamhet 1994

0 Administrativa uppgifter om produkten

0.1 Benämning

Kulturmiljöstatistik 1995

0.2 Statistikområde

Kultur och Fritid

0.3 Ansvarig myndighet, person etc

Statistikansvarig myndighet: Statens Kulturråd. Kontaktperson är Sten Månsson, tel 08-679 31 56, fax 08-611 13 49.

Statistiken samlas in och bearbetas av Riksantikvarieämbetet. Kontaktperson är Mia Andersson, telefon 08-783 90 00, fax 08-660 72 84.

0.4 Syfte och historik

Statistiken ska belysa kulturmiljöarbetets omfattning, inriktning och finansiering. Den skall i kvantitativa termer ge en allmän beskrivning av området. Regionala jämförelser eftersträvas.

0.5 Användare och användningsområde

Statistiken skall fungera som underlag för planering, uppföljning och utvärdering av verksamheten. Den skall bland annat kunna användas av RAÄ, länsstyrelser och andra statliga instanser liksom Svenska kommunförbundet, Landstingsförbundet, läns museer, kommuner samt andra regionala och lokala instanser. Forskare och studerande kan utnyttja statistiken vid analyser och då ofta tillsammans med annan information som finns om en kultursektor eller en enskild kommun. Den kan också användas för att ge allmänheten information om kulturmiljön.

1 Innehåll

1.1 Statistiska storheter

Objekt och population

Sveriges läns museer och de statsbidragsberättigade kommunala museerna i Göteborg och Malmö. Antalet objekt omfattade år 1994 26 museer

Definitioner

Personal. Med årsverken/årsarbetskraft avses anställningar omräknade till heltidsanställningar.

Statistiska mått

Det vanligaste statistiska måttet är summa. I vissa fall redovisas andelar.

Redovisningsgrupper

Uppgifterna redovisas på riks- och länsnivå.

1.2 Jämförbarhet med annan statistik

Tidigare har statistik avseende 1992 års kulturmiljövärd publicerats i rapporten Kulturstatistik 1985-1992: Ekonomi, verksamhet, kultur- och medievanor utgiven av SCB 1994. Statistiskt meddelande Ku 19 9501 innehåller en redovisning av länsstyrelsernas och läns museernas kulturmiljöverksamhet kalenderåret 1993.

2 Tid

2.1 Referenstid

Kalenderår, i detta SM 1994.

2.2 Framställningstid

Framställningstiden är ca sju månader

2.3 Punktlighet

Publicering sker enligt överenskommelse med Statens Kulturråd, omkring 1 juni 1997.

2.5 Frekvens

Ej fastställd

2.6 Jämförbarhet över tiden

Statistik om läns museernas kulturmiljöverksamhet framställdes av RAÄ i en försöksomgång avseende budgetåret 1994/95.

3 Uppläggning och tillförlitlighet

3.1 Tillförlitlighet totalt

Statistiken om läns museers/regionala museers kulturmiljöverksamhet är en totalundersökning av de ingående objekten. Statistiken har granskats på objektsnivå. Vissa museer har inte haft uppgifter tillgängliga på den detaljeringsnivå som efterfrågats.

3.2 Osäkerhetskällor

Täckning

Läns museerna/de regionala museerna och deras kulturmiljöverksamhet är väl avgränsad.

Urval

Undersökningen är en totalundersökning.

Uppgiftsinsamling

Uppgifter samlas in via postenkät. Blanketten skickades ut den 30 juni 1995. (Se bilaga 5.) Den 4 september 1995 var sista datum för att skicka in blanketten. Påminnelsearbete pågick långt in på hösten 1995.

Bortfall

Statistikuppgifter har lämnats av 25 läns museer/regionala museer.

Partiellt bortfall föreligger eftersom vissa museer inte besvarat samtliga frågor. Av tabellerna i det statistiska meddelandet framgår hur många museer som inte kunnat besvara de olika frågorna.

Bearbetning

Uppgifterna dataregistreras i PC av RAÄ. Granskning och rättning görs manuellt.

3.3 Redovisning av osäkerhetsmått

Ingen redovisning sker.

4 Tillgänglighet

4.1 Statistik: publicering och spridning

Statistik för 1994 publiceras i detta Statistiska meddelande.

4.2 Primärmaterial

Andra uttag än vad som publiceras i statistiskt meddelande kan beställas genom RAÄ:s kontaktperson. Leverans kan ske på diskett.

Kvalitetsdeklaration - Kommunernas kulturmiljö 1995

0 Administrativa uppgifter om produkten

0.1 Benämning

Kulturmiljöstatistik 1995

0.2 Statistikområde

Kultur och Fritid

0.3 Ansvarig myndighet, person etc

Statistikansvarig myndighet: Statens Kulturråd. Kontaktperson är Sten Månsson, tel 08-679 31 56, fax 08-611 13 49.

Statistiken produceras av statistikprogram Kultur, Medier och Idrott vid SCB på uppdrag av Statens Kulturråd. Kontaktperson är Berit Ekberg, telefon 019-17 65 45, fax 019-17 70 80.

0.4 Syfte och historik

Statistiken ska belysa kulturmiljöarbetets omfattning, inriktning och finansiering. Den skall i kvantitativa termer ge en allmän beskrivning av området. Regionala jämförelser eftersträvas.

0.5 Användare och användningsområde

Statistiken skall fungera som underlag för planering, uppföljning och utvärdering av verksamheten. Den skall bland annat kunna användas av RAÄ, länsstyrelser och andra statliga instanser liksom Svenska kommunförbundet, Landstingsförbundet, läns museer, kommuner samt andra regionala och lokala instanser. Forskare och studerande kan utnyttja statistiken vid analyser och då ofta tillsammans med annan information som finns om en kultursektor eller en enskild kommun. Den kan också användas för att ge allmänheten information om kulturmiljön.

1 Innehåll

1.1 Statistiska storheter

Objekt och population

Sveriges kommuner som år 1995 var 288 stycken.

Definitioner

Personal. Med årsverken/årsarbetskraft avses anställningar omräknade till heltidsanställningar.

Statistiska mått

Det vanligaste statistiska måttet är summa. I vissa fall redovisas andelar.

Redovisningsgrupper

Uppgifterna redovisas på riks-, läns- och kommunnivå.

1.2 Jämförbarhet med annan statistik

Tidigare har statistik avseende 1992 års kulturmiljövård publicerats i rapporten Kulturstatistik 1985-1992: Ekonomi, verksamhet, kultur- och medievanor utgiven av SCB 1994. Statistiskt meddelande Ku 19 9501 innehåller en redovisning av länsstyrelsernas och läns museernas kulturmiljöverksamhet kalenderåret 1993.

2 Tid

2.1 Referenstid

Kalenderår, i detta SM 1995.

2.2 Framställningstid

Framställningstiden är ca sju månader

2.3 Punktlighet

Publicering sker enligt överenskommelse med Statens Kulturråd, omkring 1 juni 1997.

2.5 Frekvens

Ej fastställd

2.6 Jämförbarhet över tiden

Statistik om kommunernas kulturmiljö har framställts av Svenska kommunförbundet avseende år 1993.

3 Uppläggning och tillförlitlighet

3.1 Tillförlitlighet totalt

Statistiken om kommunernas kulturmiljö är en totalundersökning av de ingående objekten. Statistiken har granskats på objektsnivå. Vissa kommuner har inte haft uppgifter tillgängliga på den detaljeringsnivå som efterfrågats.

3.2 Osäkerhetskällor

Täckning

Populationen och dess objekt är relativt väl avgränsade. Kulturmiljöarbete utförs dock av ett flertal olika kommunala instanser. Detta kan medföra att den som lämnat uppgifterna i enkäten inte har information om kommunens totala arbete inom området.

Urval

Undersökningen är en totalundersökning.

Uppgiftsinsamling

Uppgifter samlas in via postenkät. Blanketten skickades ut den 10 oktober 1996. (Se bilaga 1). Den 28 oktober 1996 var sista datum för att skicka in blanketten. Påminnelsearbetet gjordes per post och telefon och pågick in på våren 1997.

Bortfall

Statistikuppgifter har lämnats av 272 kommuner.

Det partiella bortfallet skapar en del problem. Av tabellerna i det statistiska meddelandet framgår hur många kommuner som inte kunnat besvara de olika frågorna.

Bearbetning

Uppgifterna dataregistreras i program med automatiska granskningsvillkor. Granskning och rättning görs även manuellt.

Uppgifterna lagras i en SQL-databas varifrån uttag görs med hjälp av Excel.

3.3 Redovisning av osäkerhetsmått

Ingen redovisning sker.

4 Tillgänglighet

4.1 Statistik: publicering och spridning

Statistik för 1995 publiceras i detta Statistiska meddelande.

4.2 Primärmaterial

Andra uttag än vad som publiceras i statistiskt meddelande kan beställas genom SCB:s kontaktperson. Leverans kan ske på diskett.

Riksantikvarieämbetet
Statens historiska museer
STABEN

1996-12-18

Länsstyrelser

Uppföljning av kulturmiljöverksamheten 1996

Länsstyrelsen i	Dnr
Utdelningsadress	
Postadress (Postnummer och ortsnamn)	
Uppgiftslämnarens namn	Telefon (äv. riktnr) - dagtid
Funktion inom länsstyrelsen	
Datum	Länsantikvariens underskrift

Insändes till

Riksantikvarieämbetet
Box 5405
114 84 STOCKHOLM

senast 1997-03-15

2 Täckning

Uppskatta enligt nedan i vilken utsträckning länsstyrelsen inom kulturmiljöarbetet har arbetat inom kulturmiljöområdets fyra verksamhetsgrenar.

2.1

Årsarbetskrafter inom verksamhetsgren 20 Kulturmiljövård (exkl. OH)*	1996
Antal årsarbetskrafter	
varav	
- myndighetsarbete (%)	.....
- kunskapsuppbyggnad (%)	.....
- vård (%)	.....
- informations- och publikverksamhet (%)	.....

*) Avser länsstyrelsen totalt.

2.2 Ärendehandläggning

Sektorieell ärendehandläggning m.m.

Tid-nummer-grupp	Diarie-nummer-grupp	Typ av ärende/verksamhet	Nedlagd tid (dagar)* 1996	Antal avslutade ärenden 1996
200	-	Ledning och samordning	.....	.....
201	-	Planering och uppföljning av verksamheten	.....	.....
202	220	Fornminnen	.....	.....
203	221	Byggnadsminnen	.....	.....
206	222	Byggnadsvård, bidrag, kulturstöd vid ombyggnad m.m.	.....	.....
205	223	Fornminnes- och kulturlandskapsvård	.....	.....
207	224	Kulturhistoriskt värdefulla miljöer	.....	.....
204	225	Kyrkliga kulturminnen	.....	.....
201	-	Analys, utredningar och programarbete	.....	.....
209	-	Kompetensutveckling	.....	.....
-	229	Övrigt	.....	.....
		TOTALT		

*) Avser länsstyrelsen totalt

Tvärsektoriell ärendehandläggning

Tid-nummer-grupp	Typ av ärende/verksamhet	Nedlagd tid (dagar)* 1996	Antal ärenden 1996
103	Regionala utvecklingsinsatser, regional projekt-verksamhet	.....	.....
Del av 102	EU:s strukturfonder inom kulturarvsområdet - bidragshandläggning - länsstyrelsen egen operatör	....	....
12	Investeringar i infrastruktur	.....	.....
192	Översiktsplaner och regionplaner	.....	.....
193,194 198	Detaljplaner, områdesbestämmelser och fastighetsplaner	.....	.....
143	Landskapsvård och miljöstöd	.....	.....
183	Restaurering och vård	.....	.....
185	Naturvård	.....	.....
311	Barentsfrågor	.....	.....
312	Gränsregionalt samarbete, inkl Nordkalottensamarbete	.....	.....
313	Övrig internationell verksamhet	.....	.....
-	Övrig tvärsektoriell handläggning	.....	.....
	TOTALT		

*) Avser endast kulturmiljöenheten.

3 Volym

sidan reviderad 97-01-22

Här vill vi få underlag för att kunna bedöma hur volymen av insatser är i förhållande till resurserna samt vad transfereringarna avsett.

Ange alltid de medel som länsstyrelsen betalat ut, inte de som länsstyrelsen beslutat.

3.1 Resursåtgång

Hänvisa endast till var i länsstyrelsens ÅR denna tabell finns .....

Om tabellen inte finns med i länsstyrelsens ÅR, fylls den i här.

Kostnader för verksamhetsgren 20 Kulturmiljövård (inkl. OH samt lämnade bidrag)	1995/96	1996
Verksamhetskostnader (tkr)		
varav		
- ramanslag (tkr)	.....	.....
- sakanslag (tkr)	.....	.....
- annan finansiering (tkr)	.....	.....
Andel av länsstyrelsens totala verksamhetskostnader (%)		
Lämnade bidrag, transfereringar (tkr) (11 B 15. Kulturmiljövård) (11 B 17. Kulturstöd vid ombyggnad m.m.)	.....	.....

Tabell hämtad ur Inrikesdepartementets Mall för länsstyrelsernas resultatredovisningar 1995/96

3.2 Bidrag till kulturmiljövård m.m.

Ändamål	Totalt (tkr) kalenderåret 1996	- varav använt för informations- och publikinsatser
~~Bidrag via RAÄ~~		
Fornvård	*	*
Byggnadsvård	*	**
Kulturlandskapsvård	*	*
Kulturstöd vid ombyggnad m.m.	*	**
Extra sysselsättningsmedel (A-dep)	*	
~~Övriga anslag~~		
Landskapsvård		
Miljöstöd		

*) Dessa uppgifter fyller länsstyrelsen inte i, eftersom de finns tillgängliga hos RAÄ bl.a. via BEA-systemet.

* *) Dessa uppgifter finns inte tillgängliga hos RAÄ vid detta års uppföljning, varför vi vill att länsstyrelsen anger dessa.

REGIONALA MUSEER

Formulär för uppgiftsinsamling avseende regional kulturmiljövård och museiverksamhet 1994

FIELD(Museum)
FIELD(Gatuadress)
FIELD(Postadress)

Museichefens underskrift: _____

Formuläret ifylls och insändes i ett exemplar senast den 4 september 1995 till:

Riksantikvarieämbetet
Staben
Box 5405
114 84 STOCKHOLM

INTRODUKTION TILL FORMULÄRET

I denna introduktion till formuläret lämnar vi vissa uppgifter och generella anvisningar för ifyllandet. Missivskrivelsen ger en bakgrund till hur formulärets uppgifter är avsedda att användas i olika sammanhang. I anslutning till olika avsnitt i formuläret redogör vi för bakomliggande tankegångar och avsikter med utformningen för att uppgiftslämnaren skall få en överblick och kunna sätta in de efterfrågade uppgifterna i sitt sammanhang. Dessa stycken är författade med kursiv stil (som denna). Uppgifter av mer teknisk art, såsom hänvisningar mellan fält och tabeller, återfinns i fotnoter i anslutning till tabellerna. Observera att tabeller och rutor som skuggats ej skall ifyllas!

Formuläret har tagits fram av Riksantikvarieämbetet i samarbete med företrädare för Landsantikvarieföreningen och Länsantikvarieföreningen. Det har fått sin nuvarande utformning efter samråd med Statens kulturråd. Formuläret är ett led i arbetet med att utveckla den statliga mål- och resultatstyrningen för kulturmiljövården. Det är således samtidigt dels en ny produkt och dels ett led i ett pågående utvecklingsarbete. Därför skall denna första omgång betraktas som en provomgång som syftar till att vidare utveckla redovisningen.

Ett motsvarande formulär går även ut till länsstyrelserna, där uppgifter om deras verksamhet inom kulturmiljövårdsområdet efterfrågas.

Verksamhetsgrenar

RAÄ har i sin rapport till regeringen om fördjupade riktlinjer för ansvarsfördelningen inom kulturmiljövården (i det följande kallad Ansvarsfördelningsrapporten) föreslagit att länsmuseumens och kulturmiljövårdens verksamhet bör indelas i fyra verksamhetsgrenar, Myndighetsuppgifter, Kunskapsuppbyggnad, Vård av kulturarvet samt Publikarbete. Avsikten är att den offentliga kulturmiljövården samlat skall redovisa sitt arbete i förhållande till verksamhetsgrenarna och formuläret har konstruerats delvis med utgångspunkt i dessa. Här återges Ansvarsfördelningsrapportens definition av verksamhetsgrenarna, kompletterad med en kort beskrivning av länsmuseumets huvudsakliga ansvar.

Myndighetsuppgifter - de uppgifter som syftar till statliga beslut och ställningstaganden om kulturminnen, kulturmiljöer och kulturföremål vid tillämpningen av lagar och förordningar samt de åtgärder som syftar till att följa upp besluten. Även beslut om ekonomiskt stöd till kulturmiljövården ingår. Sektorssamordning på nationell och regional nivå innefattas också. Myndighetsuppgifterna utövas med stöd av formella beslut men också genom samråd, informationsinsatser mm. (Länsmuseet har inga myndighetsuppgifter men skall ha kompetens av betydelse för kulturmiljöverksamheten).

Kunskapsuppbyggnad - insatser som utförs i syfte att ge ökade kunskaper om kulturarvet, dess materiella och immateriella innehåll samt dess sammanhang och förändring. Här ingår inventeringar och annat dokumentationsarbete, registeruppbyggnad, systematisering och bearbetning samt insamlingsverksamhet, forskning och utredningsverksamhet liksom kunskapsförmedling. (Länsmuseet ansvarar för kulturmiljövårdens kunskapsuppbyggnad på regional nivå).

Vård av kulturarvet - praktiska åtgärder för att vårda, underhålla och restaurera kulturföremål, kulturminnen och kulturmiljöer. (Länsmuseet skall bl a kunna vägleda ägare och förvaltare i vården av byggnader, ha specialistkunskaper för vård och förvaltning av kyrkobyggnader, ha kompetens att utföra uppdrag i fråga om vård av fornlämningar, kulturlandskap och byggnader).

Publikarbete - åtgärder som syftar till att visa, informera och sprida kunskap om kulturarvets innehåll och värden. (Länsmuseet skall operativt arbeta med de olika typer av insatser som kan göras för att levandegöra kulturarvet)

Finansieringsform

I flera tabeller ber vi museet att specificera finansieringsformerna för olika verksamheter i årliga anslag, tillfälliga anslag, uppdrag och övrigt. Dessa uppgifter är viktiga som underlag för diskussioner och samråd mellan RAÄ och regionorganisationen om roll- och ansvarsfördelningen mellan den regionala kulturmiljövårdens aktörer. Vi är emellertid medvetna om att museerna inte har tillämpat denna form för sin egen redovisning och att uppgifterna också kan vara svåra att fylla i. Vi ber ändå museet att så vitt möjligt besvara dessa uppgifter.

Finansieringsformerna avser följande:

Årliga anslag - återkommande årliga anslag och bidrag, t ex det årliga statsbidraget, statliga lönebidragsmedel samt bidrag från landsting och kommun.

Tillfälliga anslag - anslag och bidrag av tillfällig karaktär, t ex bidrag från länsstyrelsen, bidrag från länsarbetsnämnden (utöver lönebidrag) och bidrag av sponsring.

Uppdragsverksamhet - sådan finansiering som museet erhållit för utförd tjänst. Detta avser såväl kulturmiljövårdsuppdrag som andra uppdrag, t ex utställnings- eller utbildningsuppdrag.

Övrigt - sådan finansiering som inte kan hänföras till någon av de ovan nämnda grupperna, t ex entré- och visningsintäkter, försäljningsintäkter och intäkter av egna fonder.

Anvisningar för ifyllandet

* Uppgifterna i formuläret avser kalenderåret 1994.

* Uppgifter som skuggats eller svärtats skall ej ifyllas! Skuggade rutor och tabeller hänför sig till uppgifter som museet redan besvarat i den löpande museistatistiken. I detta formulär redovisas museistatistiken tillsammans med det övriga statistik- och uppföljningsunderlaget i syfte att ge en samlad bild av omfattningen av det årligen återkommande statliga behovet av uppföljningsunderlag från de regionala museerna.

* Årsverken avser antalet anställda omräknade till heltidstjänster. Vid omräkning av deltidstjänster utgår man från tjänstgöringsgrad. En halvtidstjänst redovisas som 0,5 helårsverke. För timtjänstgörande motsvarar 1576 timmar ett årsverke. Antalet årsverken för timtjänstgörande beräknas enligt formeln

totalt antal timmar
1576

Vid beräkning av årsverken medräknas inte helt tjänstlediga, långtidssjuka eller motsvarande, men däremot vikarier för dessa.

Observera att antalet helårsverken anges med en decimal!

Tabell 2b gör vi ett första försök att se hur museets tid fördelar sig mellan kulturmiljövårdens verksamhetsgrenar som definierades i inledningen av formuläret. Vår strävan har varit att ange viktigare aktiviteter under respektive verksamhetsgren, men vi frågar i första hand efter fördelningen mellan verksamhetsgrenarna, alltså summan för respektive verksamhetsgren samt för internt stöd och övrigt. För museer som inte tillämpar tidredovisning är det tillräckligt att ange hur arbetstiden procentuellt har fördelats på verksamhetsgrenarna samt på internt stöd och övrigt.

2.b Fördelning mellan verksamhetsgrenarna enligt tidredovisning¹⁾

	Verksamhet	Nedlagd tid (antal års- verken)
Kunskapsuppbyggnad	Kulturmiljövård inför myndighetsbeslut	2)
	Kulturmiljövård efter myndighetsbeslut	
	Etnologi/SAMDOK	4)
	Kulturmiljövård/kulturhistoria övrig	
	Naturhistoria/ekologi	5)
	Konst	6)
	Bibliotek/arkiv/föremålssamlingar (accession)	
	Övrigt, ange vad	
		Kunskapsuppbyggnad totalt
Vård av kulturarvet	Forn- och kulturlandskapsvård	
	Byggnadsvård	
	Vård av kyrkobyggnader	
	Vård av kyrkliga inventarier	
	Föremålsvård, egna föremål	
	Föremålsvård, uppdrag	
	Vård och förvaltning av egna fastigheter	

Tabellen fortsätter på nästa sida.

Vård av kulturarvet (forts)	Övrigt, ange vad	
	Vård av kulturarvet totalt	
Publikinsatser	Utställningsproduktion (inkl skyltproduktion)	
	Visningsverksamhet (utställningar, arkiv, bibliotek & föremålssamlingar)	
	Programverksamhet	
	Uppsökande verksamhet (t ex skolverksamhet)	
	Föremålslån och depositionsverksamhet	
	Publiceringsverksamhet	
	Projektverksamhet	
	Övrigt, ange vad	
Publikinsatser totalt		
Internt stöd och övrigt	Ledning, samordning, planering och uppföljning	
	Övergripande administration (inkl assistentstöd)	
	Kompetensutveckling	
	Försäljningsverksamhet	
	Frånvaro	
	Övrigt, ange vad	
Internt stöd och övrigt totalt		
TOTALT		

¹⁾ Tag totalt antal årsverk i tabell 1d och fördela dessa på verksamhetsgrenar/verksamheter i denna tabell.

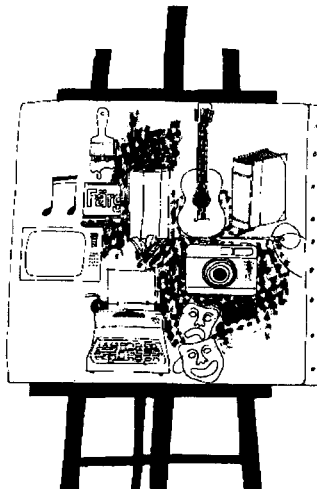
^{2), 3)} Transport från tabell 3.1.a. ^{4), 5), 6)} Transport från tabell 3.1.b.

Statistiska centralbyrån
Statistics Sweden

Kulturmiljöstatistik 1995

Dnr BoR/KMI 9/96

Om adressen på etiketten ovan är felaktig,
var god fyll i korrekt adress nedan

Utdelningsadress	
Postnummer	Postanstalt

Senast 28 oktober sänds den ifyllda blanketten till

Statistiska centralbyrån
BoR/KMI
Att: Marina Kerkenberg
701 89 ÖREBRO

eller fax 019-17 70 80

Postadress:
Statistiska centralbyrån
70189 Örebro

Kontaktperson:
Brita Karlberg Nilsson
Berit Ekberg

Telefon:
019-17 60 00
Telefax:
019-17 70 80

Kulturhistoriskt kunskapsunderlag

1 Har kommunen ett kulturmiljöprogram?

- 1 Ja, färdigställt år .....
- 2 Arbete pågår → Gå till fråga 6
- 3 Nej → Gå till fråga 6

2 Har programmet reviderats?

- 1 Ja, år .....
- 2 Nej

3 Är programmet politiskt antaget?

- 1 Ja, av
- 1 kommunfullmäktige/kommunstyrelse
- 2 byggnadsnämnd eller motsvarande
- 3 kulturnämnd eller motsvarande
- 4 annan instans.....
- 2 Nej

4 Är programmet kopplat till kommunens översiktsplan?

- 1 Ja
- 2 Nej

5 Vad ingår i kulturmiljöprogrammet?

- 1 Övergripande kommunala mål för kulturmiljön

Beskrivning/värdering där följande delar av kulturmiljön beaktas:

- 1 bebyggelse
- 1 kulturlandskap
- 1 fornlämningar

- 1 Åtgärdsprogram för kulturmiljön

- 1 Annat nämligen.....
- .....

Kulturhistoriskt kunskapsunderlag, fortsättning

6 Ange hur stor del av kommunens tätortsbebyggelse som är kulturhistoriskt inventerad

- 1 Hela
 2 Mer än hälften
 3 Hälften
 4 Mindre än hälften
 5 Ingen del

7 Ange hur stor del av kommunens byggnader utanför tätort som är kulturhistoriskt inventerade

- 1 Alla
 2 Mer än hälften
 3 Hälften
 4 Mindre än hälften
 5 Ingen del

8 Ange hur stor del av kommunens kulturlandskap i övrigt som är kulturhistoriskt inventerat, t.ex. odlingslandskap, parker, trädgårdar

Helt	Delvis	Typ av miljö
1 ☐	2 ☐	.....
1 ☐	2 ☐	.....
1 ☐	2 ☐	.....
	1 ☐	Ingen del

9 Har kommunen för närvarande tillräckligt kulturhistoriskt underlag för behandling av

	Helt	Delvis	Inte alls
- översiktsplanen	1 ☐	2 ☐	3 ☐
- detaljplaner och områdesbestämmelser	1 ☐	2 ☐	3 ☐
- bygglov	1 ☐	2 ☐	3 ☐
- bygganmälningsärenden	1 ☐	2 ☐	3 ☐
- andra tillståndsärenden	1 ☐	2 ☐	3 ☐

Tillämpning/arbetsformer

10 Följer kommunen kontinuerligt upp utpekade (i t.ex. kulturmiljöprogram) kulturhistoriskt värdefulla miljöer?

Flera alternativ kan anges

1 Ja, med

1 rekommendationer i den kommuntäckande översiktsplanen

2 rekommendationer i fördjupade översiktsplaner

3 bestämmelser i detaljplan

4 bestämmelser i områdesbestämmelser

5 miljöprogram eller liknande rådgivningsskrifter

6 informationskrifter till fastighetsägare

7 annat, nämligen.....

.....

2 Nej

11 Ställer byggnadsnämnden eller motsvarande krav på antikvariskt sakkunnig kontrollant vid byggnämningssärenden som rör kulturhistoriskt värdefulla byggnader?

1 Ja, alltid

2 Ja, i vissa fall

3 Nej

12 Ange antal kulturhistoriskt värdefulla byggnader som under 1995 säkerstälts eller fått visst skydd genom

Markera med X om uppgift ej är tillgänglig

Antal byggnader

- skyddsbestämmelser eller preciserade egenskapsbestämmelser i antagna detaljplaner/områdesbestämmelser

.....

- allmänna hänsynsbestämmelser i antagna detaljplaner/områdesbestämmelser

.....

- utökad lovplikt i antagna detaljplaner/områdesbestämmelser

.....

Kompetens inom kulturmiljövårdens område

13 Finns det inom kommunen egen kompetens inom kulturmiljövårdsområdet?

1 Ja

2 Nej

→ Gå till fråga 17

14 Ange antal personer som arbetar med kulturmiljövård omräknat till helårsverken.

Ett helårsverke motsvarar ca 1 600 timmar

Ca.....årsverken. Anges med en decimal

15 Var finns personalen med kulturmiljövårdskompetens organisatoriskt placerad?

1 Stadsbyggnadskontor eller motsvarande

2 Kulturförvaltning eller motsvarande

3 Kommunalt museum

4 Annan instans, nämligen

.....

16 Vilken utbildning har personalen som arbetar med kulturmiljövården?

.....

.....

.....

17 Finns det i kommunen behov av fort- och vidareutbildning i arbetet med kulturmiljövård?

1 Ja

Ange prioritetsordning (1 anger högst prioritet)

Allmän kulturhistorisk utbildning

Inventeringsmetodik

Byggnadsvård

Landskapsvård

Miljöanalys

Miljökonsekvensbeskrivning

Planeringsformer och lagstiftning

Bevarandereglering och ersättningsfrågor

Annat, nämligen

.....

2 Nej

Kompetens inom kulturmiljövårdens område, fortsättning

18 Anlitar kommunen kompetens utifrån i kulturmiljöfrågor?

1 Ja, från

1 läns museet

1 annan, nämligen

2 Nej

19 Finns det överenskommelse eller avtal mellan kommunen och läns museet om vilka uppgifter som museet ska utföra åt kommunen när det gäller kulturmiljövård?

1 Ja

2 Nej

Kostnader för kulturmiljövård

20 Ange kommunens kostnader för kulturmiljövård 1995

Markera med X om uppgift ej är tillgänglig

- personalkostnader för antikvarier och/eller motsvarande .....kr
- anslag till verksamhet inom kulturmiljövårdsområdet (inventering, trycksaker, kurser, skyltning, utställningar osv.) .....kr
- driftsanslag till läns museet .....kr
- ersättning till läns museet för utförda tjänster (inventeringar, besiktningar osv.) .....kr
- ersättning till konsult eller annan för utförda tjänster .....kr
- bidrag till föreningar inom kulturmiljövårdsområdet t.ex. hembygdsföreningar .....kr
- kostnader för fornvård .....kr

21 Gav kommunen under 1995 bidrag till fastighetsägare för byggnadsvård?

1 Ja Summa kronor..... kr

2 Nej

3 Uppgift ej tillgänglig

22 Har kommunen under 1995 utnyttjat rätten till förköp av fastighet på grund av fastighetens kulturhistoriska värde?

1 Ja

2 Nej

Kostnader för kulturmiljövård, fortsättning

23 Har kommunen betalat ut ersättning till fastighetsägare som lidit skada i plan- och bygglagens mening, t.ex. på grund av långtgående skyddsbestämmelser i detaljplan/områdesbestämmelser, vägran att utnyttja byggrätt eller riva byggnad?

1 Ja   År.....Summa.....kr

År.....Summa.....kr

År.....Summa.....kr

År.....Summa.....kr

År.....Summa.....kr

År 1995.....Summa.....kr

2 Nej

3 Uppgift ej tillgänglig

EU-bidrag/-satsningar

24 Erhöll kommunen under 1995 EU-bidrag avseende kulturmiljöer för upprustning, levandegörande etc?

1 Ja

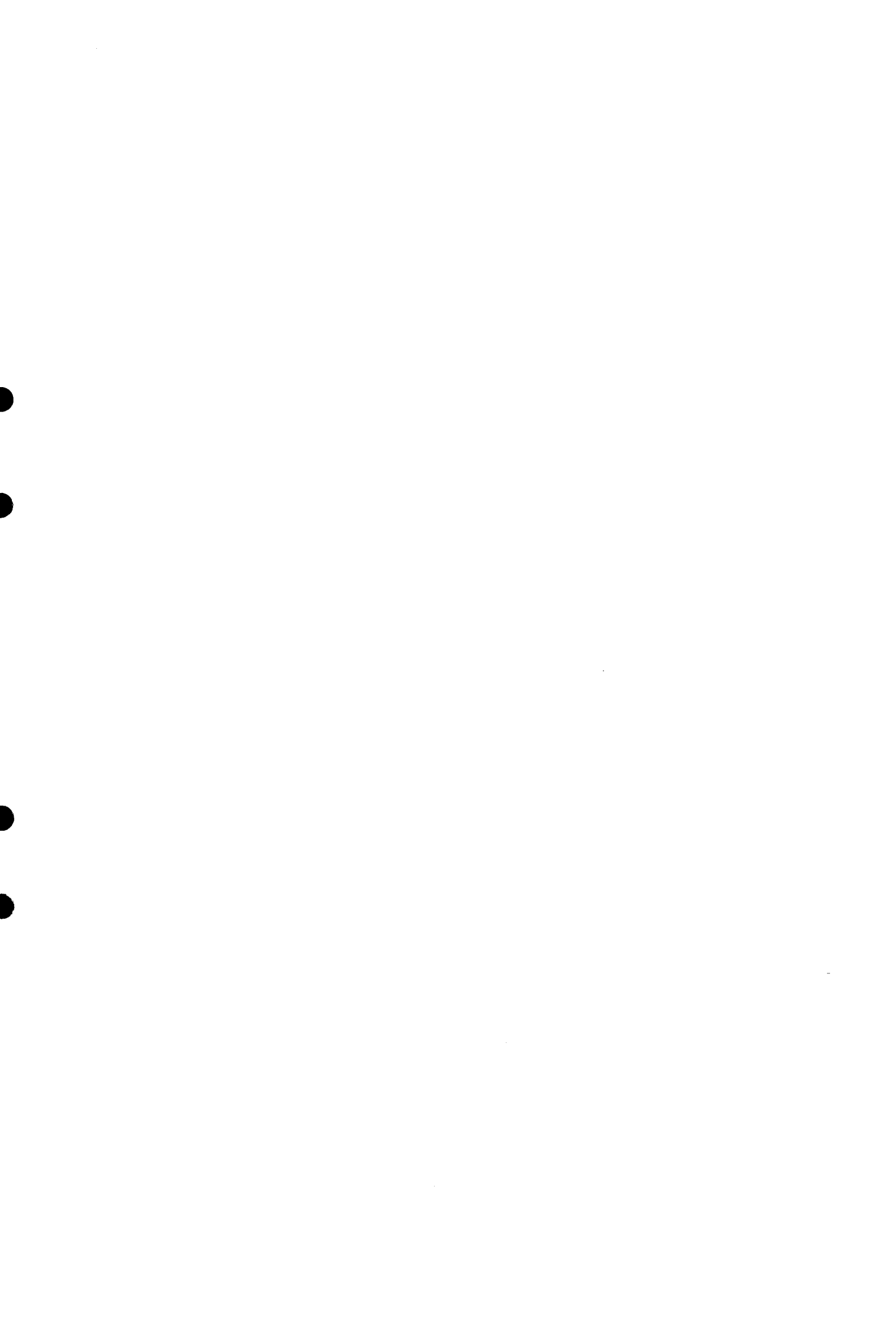
2 Nej

25 Har kommunen under 1995 deltagit i och varit med om att finansiera projekt avseende kulturmiljöer (upprustning, levandegörande etc.) som fått EU-bidrag?

1 Ja

2 Nej

Tack för Er medverkan!

Tidigare publicerad kulturstatistik

Studieförbund

KU 10 SM 9501   Studieförbund 1994/95
Studiecirklar och kulturprogram

Bibliotek

Ku 11 SM 9601   Folk- och skolbiblioteken 1995
Mediebestånd, låneverksamhet, resurser, öppethållande m.m.

Ku 13 SM 9602   Forskningsbiblioteken 1995
Mediebestånd, låneverksamhet, personal, driftkostnader m.m.

Museer

Ku 14 SM 9601   Museistatistik 1995
Besök, utställningar, publikationer, personal m.m.

Samhällets kulturutgifter

Ku 17 SM 9501   Samhällets kulturutgifter 1993/94
Statens, landstingens, kommunernas samt hushållens kulturutgifter

Kulturmiljövård

Ku 19 SM 9501   Kulturmiljövård

Bakgrundsmaterial om kultur

1995:1   Studieförbunden 1994/95
Cirkelverksamhet i kommunerna

1995:2   Studieförbunden 1994/95
Kulturprogram i kommunerna

1995:3   Relationstal för kommunala folkbibliotek 1976-1994

Kultur- och mediestatistik

Den löpande Kultur- och Mediestatistiken samlar Statistiska centralbyrån (SCB) fr.o.m. 1985 i en särskild serie inom **Statistiska meddelanden** (SM), serie **Ku**. Tidigare publicerades kulturstatistiken tillsammans med statistik om utbildning och forskning i serie U.

Statistiska meddelanden 1997:

- * Studieförbund 1996. Studiecirklar och kulturprogram. Ku 10 SM 9701. Juli -97. Pris 160 kr
- * Folk- och skolbiblioteken 1996. Mediebestånd, låneverksamhet, resurser, öppethållande m.m. Ku 11 SM 9701. Okt -97. Pris 160 kr
- * Forskningsbiblioteken 1996. Mediebestånd, låneverksamhet, personal, driftkostnader m.m. Ku 13 SM 9701. Dec -97. Pris 110 kr
- * Museer och kommunala konsthallar 1996. Besök, utställningar, publikationer, personal m.m. Ku 14 SM 9701. Sept -97. Pris 110 kr
- * Samhällets kulturutgifter 1996. Statens, landstingens, kommunernas samt hushållens kulturutgifter. Ku 17 SM 9701. Okt -97. Pris 160 kr
- * Kulturmiljöstatistik 1995. Ku 19 SM 9701. Pris 160 kr

Prenumeration på hela serie Ku för 1997 kostar 630 kr.

Prenumeration och beställningar görs genom SCB, Publikationstjänsten, 701 89 Örebro, tfn 019 - 17 68 00 eller fax 019 - 17 69 32.

Specialbearbetningar:

- * Studieförbunden 1996. Cirkelverksamhet i kommunerna. Juli -97. Pris 200 kr.
- * Studieförbunden 1996. Kulturprogram i kommunerna. Juli -97. Pris 200 kr
- * Relationstal för kommunala folkbibliotek 1976-1996. Okt -97. Pris 200 kr

Beställning görs genom SCB, Kultur, Medier och Idrott, Marina Kerkenberg, 701 89 Örebro, tfn 019 - 17 65 53 eller fax 019 - 17 70 80.

Andra publikationer:

- * Kulturbarometern i detalj: Tema litteratur och bibliotek. Pris 126 kr. Statens kulturråd
- * Teater- och dansstatistik 1996. Pris 126 kr. Statens kulturråd
- * Musikstatistik 1996. Pris 126 kr. Statens kulturråd

Beställning görs genom Kulturrådet Distribution, Box 31003, 400 32 Göteborg, tfn 031 - 24 34 20 eller fax 031 - 24 38 10.

Statistikpublikationer kan beställas från **SCB, Publikationstjänsten**, 701 89 ÖREBRO, telefon: 019-17 68 00, fax: 019-17 64 44, e-post: publ@scb.se. De kan också beställas i bokhandeln eller köpas i **SCB:s statistikbutiker**, Karlavägen 100 i Stockholm och Klostergatan 23 i Örebro. Aktuell publicering redovisas i SCB:s publikationskatalog, som kan beställas gratis. Ytterligare hjälp ges av SCB:s **Informationsservice**, telefon: 08-783 48 01 eller 019-17 62 00 (fax: 08-783 48 99 eller 019-17 64 44).

This Statistical Report and other publications in the series Official Statistics of Sweden can be ordered from Statistics Sweden, **Publication Services**, S-701 89 ÖREBRO, Sweden (phone: +46 19 17 68 00, fax: +46 19 17 64 44, e-mail: publ@scb.se). If you don't find the data you need in the publications, please contact Statistics Sweden, **Information Services**, Box 24 300, S-104 51 STOCKHOLM, Sweden (phone: +46 8 783 48 01, fax: +46 8 783 48 99).